

REGIJ GLAVNIH DIREKTORJEV

Izvozna prizadevanja v ospredju

Na seji kolegija glavni direktorjev DO (bila je 21. t.m. pod vodstvom Borisa Lasiča) so bile v ospredju tekoče in pereče naloge poslovanja celotne Iskre. Predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič je v uvodu najprej opozoril na bližnje sobotno srečanje vseh poslovodnih, samoupravnih in družbenopolitičnih delavcev naše sestavljene organizacije ter predlagal sestavo strokovnega in izvajalsko-operativnega tima za čimprejšnjo izdelavo projekta o razvoju Iskre do leta 2000.

Prvi je zelo izčrpno in stvarno poročal o finančno-ekonomskem poslovanju Iskre direktor Iskrine interakcije Fabio Škopac. Povedal je, da se je aktivna banke ustanovitve do danes povečala kar za trikrat, še zlasti je poudaril, da je s poslovanjem interne banke Iskra na načinem področju dosegla določene kvalitativni premike. Poslovanju, ki se v poslovnih bankah najbolj odraža v da Iskra nima več pomembnih neporavnanih obveznosti in jih predvsem nima v tistem delu, ko je sredstva dala v Iskro s posredovanjem Iskra banke. Ob koncu predlagal, naj bi določen odstotek sredstev združevali glavni SOZD za Kadrovske prestrukturiranje, terjal je to disciplino glede vseh finančnih obveznosti, zlasti pa poudaril, da tiči odgovornost za likvidnost izključno v DO in DO ter zaključil svoja izvajanja z ugotovitvijo, da Iskrini banki lastni informacijski sistem omogočil in goča boljše in sprotno poslovanje.

Druga točka dnevnega reda je zavedala zunanjetrgovsko menjavo Iskre v prvih treh mesecih letošnjega leta. Miloš Resnik je ugotovil, da je Iskra v prvem četrtletju izvozila za 40,5 milijona dolarjev blaga, kar prednjači le 15,1% njenega letnega načrta in to vsekakor ni več razveseljiva številka ter bo treba še marsikaj postopoma se bo intenzivnost izvoza povečala, zlasti ob ugotovitvi, da je že sedaj skupno pokritje letnega načrta z izvozi pokrilo 70%. Prve ocene uvoza repromateriala in

opreme pa kažejo, da so daleč pod planiranim uvozom, nujno potrebnim za zagotovitev nemotene proizvodnje. Povedal je tudi, da bo od 23. do 25. aprila letos operativni sestanek z Iskrinimi predstavniki v deželah razvitega zahoda, kasneje pa bodo podobni sestanki še z našimi predstavniki v deželah SEV in DVS. Nič manj tudi ni zapletena problematika z domačim reprodukcijskim materialom. O njej je poročala France Vreček, ki je poudaril, da s črno metalurgijo v glavnem ni toliko problemov, kritično je z barvno metalurgijo in aluminijem, kar si bomo zagotovili le z devizno participacijo in soylaganji.

V razpravi na to temo je Boris Lasič menil, da je po njegovem mnenju izvoz Iskre v prvem četrtletju letoš kritičen in da bo potrebno storiti vse za izpolnitev letošnjega izvoznega plana, ki ni niti majhen niti lahek. Pri tem pa je še opozoril, da smo imeli v Iskri doslej bistveno manjše zastoje v proizvodnji zaradi pomanjkanja repromateriala kot drugod.

Zadnja točka dnevnega reda je zajemala problematiko sodelovanja Iskre z nerazvitimi območji v Jugoslaviji. Poročevalec Tone Kovič je menil, da pri tem nismo dovolj agresivni in ne znamo izkoristiti določenih prednosti, saj sredstva v te namene niso izkoriščena pa tudi majhna niso. Večja prizadevanja in možnosti na tem področju bi Iskra še bolj afirmirala, zato je menil, da bi bilo potrebno za to problematiko angažirati po naših DO stalne ljudi, ki bi se ukvarjali s prenosom našega znanja in tehnologije v druge republike in avtonomni pokrajini dalje naj bi v dveh mesecih pregledali programe in prisluhnili našim filijalam po Jugoslaviji, s katerimi pre malo sodelujemo v tem smislu in ki dobro poznajo položaj. Seveda pa bi bilo potrebno poskrbeti še za stimulacijo naših kadrov, ki bi delali v drugih predelih Jugoslavije.

Po končani seji kolegija se je sestel še poslovni svet zunanjetrgovinske skupnosti Iskre.

D.Ž.

Pred nedavnim je na povabilo kolegijskega poslovodnega odbora delovne organizacije Avtomatika obiskal Iskra-Avtomatiko član predsedstva gospodarske zbornice Jugoslavije, Anton Stipančič. V razgovoru, ki so mu prisostvovali predsednik poslovodnega odbora Marcel Božič z najožjimi sodelavci, poslovodni organi temeljnih organizacij in vodja delovne skupnosti za skupne zadeve, so podali kratko oceno o poslovnih rezultatih delovne organizacije Avtomatika v preteklem letu, in nanizali nekaj najpomembnejših postav iz plana za tekoče leto: proizvodni plan, prodaja na domačem in tujih, predvsem konvertibilnih trgih, investicije in kadrovanje. Po zahvali za povabilo, ki jo je v uvodu izrekel Anton Stipančič, je v svojem govoru v grobih obrisih podal pregled jugoslovanskega gospodarskega trenutka in izvajanja programa ekonomske stabilizacije. V zaključku pa se je dotaknil še nekaterih izhodišč, ki bodo krojila pogoje gospodarjenja v 1984. letu, kot nabave repromateriala, problematike dinarske likvidnosti itd.

Pričujoči posnetek je z letošnjega sejma v Leipzigu, na katerem redno vsako leto sodeluje tudi Iskra. Torej Iskra je sodelovala na tej mednarodni prireditvi, a kako se je na njej predstavila, si preberite v članku na 3. strani današnje številke.

GOVOR Z ING. FRANCETOM VREČKOM

Odprta vprašanja pri izvajanju našega načrta

S svetovalcem KPO SOZD Iskra ing. Francetom Vrečkom smo se pogovarjali o nekaterih odprtih vprašanjih izvajanja gospodarskega plana SOZD Iskra, zlasti o vprašanjih, povezanih s problematiko zamrznitev cen in oskrbe z reprodukcijskim materialom. Na vprašanje, kako sta zamrznitev cen s 24. 12. lani in sklep skupščine SFRJ o vrnitvi cen na staro stanje ter hkrati podražitvi surovin, vplivala na proizvodnjo in gospodarjenje v Iskri, nam je ing. Vreček odgovoril:

Oba ukrepa sta cenovna nesorazna, saj se dodatno povečala z naslednjimi posledicami:

— pri vrsti izdelkov s sedanjiimi cenami ne pokriva mo niti materialnih stroškov, tako da smo prisiljeni omejevati proizvodnjo in s tem dobavo.
— izdelki iz mednarodnih kooperacij zaradi drsenja tečaja dinarja izpolnjeni še dodatnim cenovnim škarninami, in je zaradi tega izvajanje pogodbenih obveznosti do zunanjih partnerov onemogočeno, kar bo imelo dolgoročne posledice v odnosu do zunanjih tujcev, pretoka tehnologije in domačega trga.
— domače cene avtoelektrike, elek-

tronskih sestavnih delov, sestavnih delov za belo tehniko, so nižje kot izvozne, kar povzroča omejevanje dobav domači predelovalni industriji in verizno tudi dodatne zastoje.

— cenovna in dobavna politika prednostne dobave v izvoz je v celoti uveljavljena v proizvodnji in predelavi barvnih kovin,

— sklepanje pogodb na domačem trgu je praktično zastalo, ker v sedanjem trenutku ni možno izdelati verodostojnih ponudb v smislu kalkulacij cen, količin, pa tudi rokov.

— v planiranem celotnem prihodu posameznih DO Iskra je vsebovana rst cen finalnih izdelkov od 20 do 30%, ki pa so zaenkrat zamrznjene, zato bo uč-

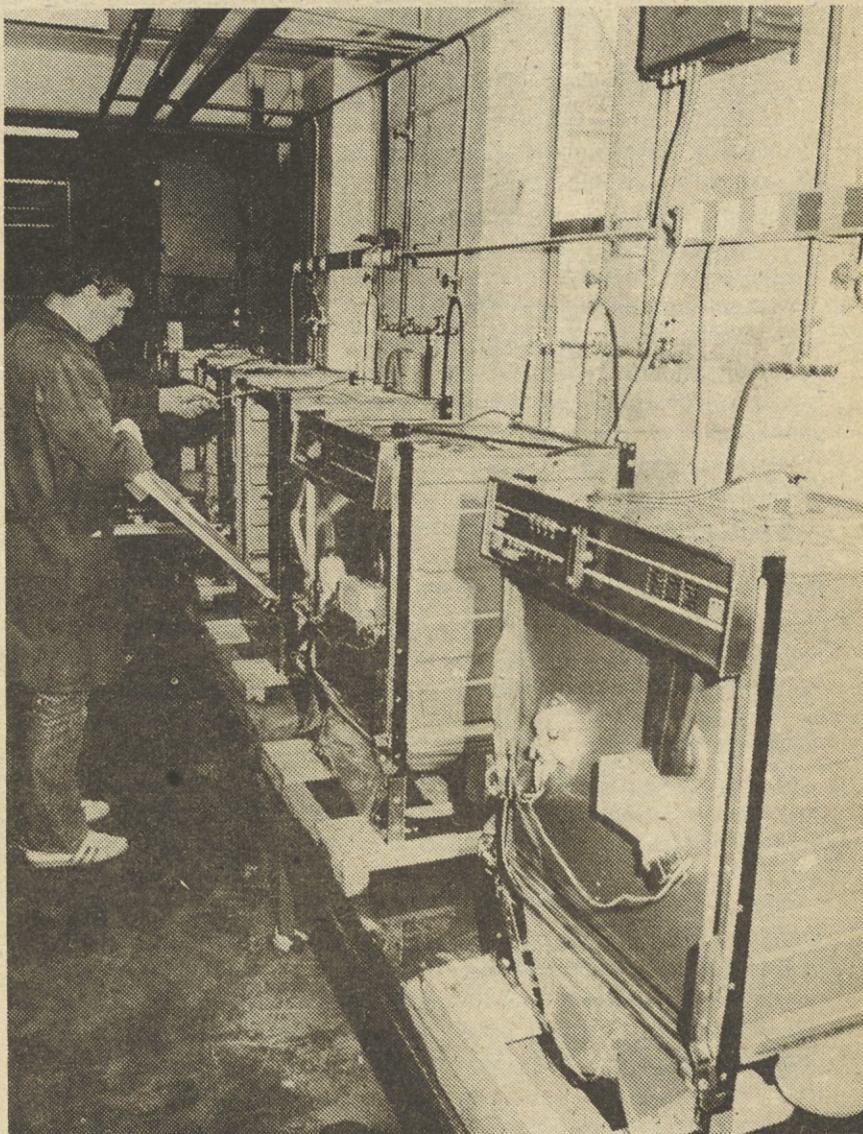
Franc Vreček.

nek planiranih povečanj le delen. Istočasno moramo pri posameznih dobaviteljih kooperantih pristajati na vsakršne pogoje dobav in zato ocenjujemo, da se materialni stroški zaradi zamrznitve cen ne bodo bistveno znižali.

— predvidevamo, da bo v Iskri okoli 200 milijonov dinarjev izgub mesečno. S tem je resno ogrožena uresničitev celotnega plana SOZD Iskra in njen prispevek k stabilizacijskim naporom.

Kako ocenjujete izvoz Iskre za prve tri mesece letošnjega leta ob znanih finančnih in dolžniških problemih Jugoslavije kot celote in njenih dosedanjih ukrepih v zvezi z vračanjem dolgov in dogovorom z MMF?

»Trenutna ocena zunanjetrgovinskega poslovanja Iskre za prvo četrtletje letošnjega leta kaže, da tako uvozni kot izvozni tokovi ne zagotavljajo izpolnitve letnega načrta izvoza. Izvoz Iskre v prvih treh mesecih leta 1984 ocenjujemo v skupni višini dobrih 40 milijonov dolarjev, kar predstavlja le 15% letnega plana. Prav tako so prve ocene uvoza repromateriala in opreme za leto 1984 daleč pod planiranim in nujno potrebnim uvozom za zagotovitev nemotene proizvodnje. V prvem kvartalu ocenjujemo le 13% izpolnitev letnega plana ali vrednostno 20,4 milijona dolarjev, kar pomeni tudi 15% manjši uvoz kot v istem obdobju lanskega leta. To so povsem nezadovoljivi rezultati, ki pa so v pretežni meri rezultat slabše oskrbe z domačimi in uvoznimi

V Retečah ugotavljajo, da tržno sicer nadvse zanimiv program, dohodkovno ni zanimiv, ker se prav na izdelkih za široko rabo neprestano lomijo kopja administracije. Cenovna nesorazmerja vztrajno naraščajo, saj ob zamrznjenih cenah končnih izdelkov omejitve za repromateriala ni. Ni pa tudi dohodkovnih odnosov v reverberaciji, zato pač tisti, ki je zadnji, plača ceho za nizko produktivnost slabo delo in monopolistični položaj vseh dobaviteljev. Bo izhod iz današnjega položaja Tovarne gospodinjstkih aparatov res v »čiščenju« proizvodnega programa, kar bi slednjič pomenilo — glede na to, da enako razmišljajo tudi drugi proizvajalci izdelkov za široko rabo — siromašenje že tako osiromašenega trga? Bodo izdelki, kakršni je, na primer, pomivalni stroj, za katerega je treba pripraviti veliko (pre)dragega materiala, izginil iz naših trgovin?

V soboto, 31. marca t.l. ob 9. uri bo v Poslovnem centru Iskre v Ljubljani, Trg revolucije 3

Tradicionalno posvetovanje

TRADICIONALNO POSVETOVANJE poslovodnih delavcev, predsednikov DS, OOS, ZB, ZSMS in sekretarjev OO ZK, z naslednjo vsebino:

9. — Analiza gospodarskega položaja v SRS in SFRJ (Marko Bulc — predsednik GZ Slovenije)
10. — Gospodarjenje z družbenim kapitalom in integracijski procesi (Roman Albreht — predsednik Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve)
11. — Odmor
- 11,30 — Analiza gospodarjenja v SOZD Iskra za leto 1983 in glavne usmeritve v letu 1984 (Boris Lasič — predsednik KPO SOZD Iskra)

Razmišljanja o minulemu delu

»Splošno znano je, da je minulo delo v svojem širšem smislu tisti del vrednosti, ki so ga delavci proizvedli s svojim tekočim, živim delom in ki ga družba na razne načine izloča za akumulacijo oziroma za razširjeno reprodukcijo v proizvodnji ali za razne družbene potrebe, da se obdrži družba in njena reprodukcija kot celota, oziroma da se poveča družbeno bogastvo.« (E. Kardelj, Svobodno združeno delo, DZS 1978)

DOSEDANJA PRAKSA

Področje minulega dela je bilo od nekdanj, predvsem v praktičnih rešitvah neizdelano, nedorečeno in neefektivno. Kot podlaga za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke, se je minulo delo pojavilo v Ustavni dopolnili v letu 1971 z načelom, da ima delavec v združenem delu pravico do udeležbe pri delitvi sredstev za osebne dohodke na podlagi prispevka, ki ga je dal s svojim živim in minulim delom. Nova Ustava v letu 1974, še bolj pa Zakon o združenem delu (sprejet 1976 leta) povdarjata načelo upoštevanja minulega dela pri delitvi sredstev za osebne dohodke, šele v aprilu 1982. leta sprejeti Zakon o razširjeni reprodukciji in minulemu delu pa predpisuje osnove na podlagi katerih so delavci v združenem delu zavezani k oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela.

DILEME, KI SE POJAVLJAJO OB MINULEMU DELU

Skrb vzbujajoče je, da le majhen del delavcev razume pravo bistvo pojma minulega dela. Beseda »minulo delo« pri vseh pomeni le drug izraz za pojem »dodatek na stalnost«. Ta dodatek se je vsidral v zavest delavcev kot del osebne dohodke, ki ga delavec prisvaja na osnovi svojega prispevka, ki ga je dal h gospodarjenju in upravljanju s sredstvi za širitev in izboljšanje materialnih temeljev združenega dela.

Glavni problem, ki ga vidim ob uvajanju določil Zakona o razširjeni reprodukciji in minulemu delu je v tem, da mnogi delavci pričakujejo od sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela neka nova, dodatna sredstev, za večanje osebne dohodke oziroma nek dodaten vir, s katerim bodo delavci razpolagali dodatno ob obstoječih sredstvih za osebne dohodke. Seveda je dosežen dohodek vir in pogoj sredstev za osebne dohodke in tako tudi za osebne dohodke na podlagi minulega dela. Izven doseženega dohodka so možni osebni dohodki le na podlagi vzajemnosti in solidarnosti. Zakon o razširjeni reprodukciji in minulemu delu določa, da je povečan dohodek iz gospodarjenja s sredstvi družbene reprodukcije podlaga oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela.

Sodim, da bi bilo treba ločiti obseg sredstev za osebne dohodke, ki pripadajo delavcem na osnovi živega in na osnovi minulega dela. Če sredstva združujemo v skupna sredstva, pa potem ugotavljamo kolikšen del jih bomo razporedili na živo in kolikšen na minulo delo smo s tem izgubili bistveni motivacijski dejavnik.

Tretji problem se kaže v nekritičnem presajanju tujih izkušenj v lastne organizacije združenega dela. Ta problem je še toliko večji, ker danes, v tem trenutku, obstajajo nekateri modeli, ki naj bi bili osnova, toda na žalost, temeljijo na tehnoloških osnovah in so izdelane v obliki raznih zamotanih obrazcev in formul, ki na koncu niso jasne niti avtorjem, kaj šele posameznim delavcem. V naši praksi moramo pač upoštevati kvalifikacijsko strukturo zaposlenih delavcev in njihovo razumevanje in dojemanje družbene problematike.

Če se naj doseže maksimalna motivacijska vrednost minulega dela pri delitvi sredstev za osebne dohodke, morajo biti merila razumljiva vsem delavcem. Če znašajo materialni stroški v delovni organizaciji več kot 70 % celotnega prihodka, potem je miselno in edino pravilno vgraditi tak mehanizem oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela, da so vsi delavci, vsak v okviru svojih možnosti motivirani za znižanje materialnih stroškov.

Naslednji problem se javlja v nepravilnem pristopu k oblikovanju osnov in meril za delitev osebne dohodke. Namesto, da bi oblikovali cilje in smotre, začnemo z diskusijo o načinu delitve. Ta problem se tesno povezuje na prej navedeni problem in je splošno družbeno pogojen. Raje se namreč pogovarjamo o delitvi kot pa o ustvarjanju.

Nepravilni trenutek uveljavljanja določil Zakona o razširjeni reprodukciji in minulemu delu je prav tako problematičen. Današnji čas je namreč čas, ko se že štiri leta osebni dohodki realno znižujejo, v zadnjem letu njihova vrednost celo drastično pada. Po nekaterih avtorjih osebni dohodki dosegajo v tem trenutku realno vrednot v 70 letih.

To pa pomeni, da sedanji trenutek ni primeren za eksperimentiranje na tem tako občutljivem področju. Zato ni čudno da mnogi delavci v tej »kampa-nji o minulemu delu« vidijo zgolj brezpredmetno politično vprašanje.

SKLEPNE MISLI:

Kaj naj bi skušali doseči z uveljavitvijo prav vsebine minulega dela? Prav gotovo stanje, ko bodo delavci v družbi zainteresirani za gospodarno vlaganje presežkov živega dela in za odgovorno odločanje o vlaganju akumulacije.

»Drugače povedano, delavec se mora zavedati, da razpolaga z določenim družbenim kapitalom tudi zato, da bi povečeval svoj osebni dohodek. Na tej podlagi mora imeti možnost, da dolgoročno in načrtno spoznava, kako se bo povečeval ne samo celotni dohodek temeljne organizacije združenega dela, temveč — po njem — tudi njegov osebni dohodek glede na gospodarjenje z družbenim kapitalom.« (E. Kardelj, Svobodno združeno delo, DZS, Ljubljana 1978).

Marjan Sedej

Uporabljena literatura:

dr. I. Jurančič, Praksa in perspektive oblikovanja in delitve osebne dohodke na podlagi minulega dela, Portorož, maj 1983; J. Zeni, Kaj lahko pričakujemo od strokovnih podlag o delitvi sredstev za osebne dohodke iz minulega dela, Portorož, maj 1983; A. Širnik, Ugotavljanje obsega sredstev za osebne dohodke iz minulega dela ter merila za njihovo delitev, Portorož, maj 1983; I. Jurančič, Urejanje razmerij razširjene reprodukcije in minulega dela, Ljubljana, 1984; E. Kardelj, Svobodno združeno delo, DZS, Ljubljana, 1978.

Sindikata naj ne zapira oči pred problemi

Volilno programska konferenca sindikata Široke potrošnje, ki je bila v Škofji Loki 14. marca, je pokazala, da bo moral sindikat v prihodnjem mandatskem obdobju marsikje nastopati bolj zavzeto in dosledno. Taka ugotovitev se je sama ponujala ob zavzeti razpravi, ki se je vnela ob obravnavi dela sindikata v preteklih dveh letih.

Delo sindikata je v preteklih dveh letih zajemalo široko paleto aktivnosti; nekatere so imele več, nekatere manj učinka. Sindikat se je vključeval v aktivnosti pri preobrazbi samoupravne organiziranosti delovne organizacije, vendar vidnejših rezultatov ni. Tako še vedno ni uresničena zahteva po ustanovitvi skupne finančne službe, službe skupnega pomena v celoti niso bistveno drugačne od tistih izpred dveh let.

To seveda pomeni, da temeljne organizacije ne združujejo nič več poslovnih funkcij kot so jih pred leti; da gospodarjenje za zaprtimi tozgodovskimi plotoviše naprej ostaja značilnost Široke potrošnje »Stevilka ena«. Prisotni na sindikalni konferenci (ki je bila izredno dobro obiskana) so pri tem samokritično poudarili, da je to morda tudi posledica premajhnega zavzemanja sindikata za načrtno sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, zlasti ZK, pa tudi mlčnosti pri izvajanju sprejetih odločitev.

Kot vse kaže, so ugotovili delegati, je sprejemanje sklepov »s figami pod mizo« še vedno priljubljena praksa. Kako pravzaprav tudi ne bi bila, saj povpraševanja po odgovornosti za nepoštovanje dogovorov ni, tudi organ samoupravnega nadzora obstoja zbolj formalno, komunistov pa kot da ni v delovni organizaciji. Morda je tudi sem treba prišteti slabe poslovne rezultate v nekaterih temeljnih organizacijah...

Med dosežke sindikalnih prizadevanj pa gre uvrstiti sprejete samoupravne akte s področja delitve čistega dohodka, sredstev za OD in skupno porabo. Dokumenti predstavljajo trdno podlago za uresničitev stare zahteve sindikata, da je treba v okviru Iskre doseči za približno enako delo tudi približno enako plačilo.

Spremljanje gospodarjenja, ki je bila in ostaja poveljavna naloga sindikata pri bdenju nad družbenoekonomskim položajem vsakega delavca, je bilo kolikor toliko uspešno. Morda bolj v temeljnih organizacijah kot na ravni DO, saj po mnenju nekaterih delegatov informacije iz glasila »Iskra« ne prikazujejo vedno realnega stanja, temveč olepšane-ga. To bo pač potrebno v bodoče spremeniti.

Delegatsko povezovanje je posebno delovno področje, ki bo bolj temeljito obdelano po izdelavi ustrezne analize. Na koanferenci je bilo ugotovljeno, da so v preteklem mandatu bile pripravljene določene oblike delegatskega izobraževanja, vendar ne povsod. V prihodnje naj bi to postala obvezna praksa pri uvajanju novoizvoljenih delegatov.

Neizpolnjene naloge iz preteklosti so seveda prva obveza novega sindikalnega vodstva Široke potrošnje (izvoljeni so bili predsednik sindikalne konference Anton Beravs iz TOZD TV Pržan, ki mu je to drugi mandat, namestnica predsednika Marinka Jeršin iz TOZD Prodaja Ljubljana in tajnik Stane Fleischman, DSSS, ki bo to funkcijo tudi opravljal drugič zapored).

Delo sindikalne konference pa bo tematsko opredeljeno v prizadevanjih za kakovostno preobrazbo samoupravne organiziranosti Široke potrošnje, v prizadevanjih za izboljšanje družbenoekonomskega položaja delavcev Široke potrošnje (kar bo pomenilo, da bo sindikat agresivneje zahteval, na primer, uveljavljanje dolgo zahtevanih dohodkovnih odnosov vsaj znotraj Iskre), Sindikat bo še naprej stopal v prvih vrstah v boju za uresničevanje gospodarske stabilizacije — z uveljavljanjem pomena inovacijskega znanja, izvajanjem pretehtane kadrovske politike, vztrajal bo pri uveljavljanju odgovornosti na vseh ravneh itd. Več pozornosti pa bo poleg vrste drugih nalog namenjene tudi dosežaj bolj ali manj zapostavljenim vprašanjem s področja socialne politike in družbenega standarda.

Naštete naloge so seveda le bežen pregled vsega, kar bo morala sindikalna

organizacija na ravni Široke potrošnje v prihodnjih dveh letih uvrščati delovno področje. Zahtevi učinkovitim sindikatom se ni mogoče niti, saj je bila na volilno programski konferenci jasno postavljena. Pravljenost za sodelovanje na vsi ravneh pa bo to tudi omogočila!

Stane Fleš

Odprta vprašanja pri izvajanju našega načrta

Nadaljevanje s 1. strani

repromateriali. Zaradi zamujanja dobavnih rokov je resno ogroženo pridobivanje novih naročil.

Vprašanje uvoza opreme je življenjskega pomena za nadaljnji razvoj, izvoz in obstoj Iskre. Kakšno pa je trenutno stanje na tem področju?

»Tudi tu moram reči, da je stanje nezadovoljivo, saj bi znašal uvoz opreme v prvem četrtletju le 2,5 milijona dolarjev od skupno planiranih 30 milijonov dolarjev. Od celotno planiranega uvoza opreme je trenutno odobrenih le 8,4 milijonov dolarjev, medtem ko je preostali del v vrednosti 21,6 milijonov dolarjev v postopku odobritve.«

Posebna pozornost je že doslej veljala in seveda tudi še velja oskrbi z domačim reprodukcijskim materialom in surovinami. Tudi tu je vrsta težav in zaprek. Kako ocenjujete stanje na tem področju?

»Že lani je bilo v Jugoslaviji čutili pomanjkanje večine domačih reprodukcijskih materialov. Položaj se je v prvih mesecih letošnjega leta še poslabšal. Glede črne metalurgije moram reči, da so bile dobave januarja in februarja zadovoljive pri hladno valjanih, dinamo in elmag trakovih, nezadovoljive pa na področju obdelovalnih jekel in

nerjavne pločevine. Nasprotno dobave reprodukcijskega materiala barvne metalurgije izredno kritično dobavi aluminija, njegovih zlitin, lizdelkov proizvajalci in predelovalci aluminija usmerjajo svojo proizvodnjo v izvoz kljub našemu zadostno pravočasnemu združevanju sredstev. Podobno stanje je tudi na področju dobav bakra in bakrenih spojin, kjer nam dobavitelji pošiljajo pretežno v izvoz, to pa je še dodatno zlog, zaradi katerega ostajamo v lokalni industriji brez osnovnih surovin.

Tudi proizvajalci bakrenih spojin zvodov samostojno in direktno iz tujine svoje izdelke, vendar pa moramo biti pri tem previdni, saj se zaradi navedenih dejavnikov niti da z značilnimi zamudami združujemo devize in s tem v to prisiljeni v kolikor proizvajati. Z odlokom o zamudah cen so bile določene oz. zvišane cene osnovnih surovin s področja črne metalurgije ter bakra in barvne metalurgije ter bakra. Pri tem pa so ostale nerešene carne predelave. Zato se je predelovalna industrija pretežno pretežno v izvoz, to pa je še dodatno zlog, zaradi katerega ostajamo v lokalni industriji brez osnovnih surovin.

Potrebe po sodelavcih

Objave prostih del in nalog v Iskri zbira in ureja Judita Bagon, SOZD Iskra DŠ Trg revolucije 3, Ljubljana, tel.: 213-213, int.: 25-25. Prijave pošiljajte na naslov, ki je naveden v okviru objave posamezno delovno temeljno organizacijo. Na tem naslovu prejmete tudi natančnejše informacije o prostih delih in nalogah.

ISKRA INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV Novo mesto, Bršljin 63

DINAMIČNE, INVENTIVNE IN INICIATIVNE STROKOVNJAKE OPRAVLJANJE DEL V KONSTRUKCIJI IN KONTROLI KVALITETE.

Za opravljanje naštetih del vabimo k sodelovanju

— Diplomirane inženirje — elektrotehniko

— Inženirje elektrotehniko

Bodočim sodelavcem nudimo:

— organizirano uvajanje v delo

— strokovno, kreativno in zanimivo delo

— vsestranske možnosti za strokovno izpopolnjevanje

— kvalitetno raven družbenega standarda (povračilo stroškov za prevoz na delo, možnost za organizirano letovanje ter pomoč pri reševanju stanovanjskega vprašanja).

Za vsa dela so zaželeni ustrezni delovni izkušnje, po možnosti tudi odslužen vojaški rok. Delo bi združili za nedoločen čas s polnim delovnim časom, poskusno delo 2 meseca.

Če ste ambiciozni, delovni, če bi vas delo pri nas veselilo in če ste pripravljeni prevzeti odgovornost za svoje delo, nam v roku 8 dni po objavi pošljite pismo ponudbo z kazili o izpolnjevanju pogojev na gornji naslov.

Dodatne informacije dobite lahko po telefonu 21—050, interna: 73.

Delavski svet ISKRA AVTOELEKTRIKA, TOZD Tovarna žarnic Ljubljana Stegne 15 c

razpisuje prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Na razpisu vabimo perspektivne sposobne strokovnjake.

1. Vodja tehničnega sektorja

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje: da imajo visoko ali višjo izobrazbo tehnične smeri ter 5 let delovnih izkušenj; da imajo organizacijsko-vodstvene sposobnosti in aktivno znanje enega svetovnih jezikov

2. Vodja splošno kadrovske službe

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje: da imajo višješolsko izobrazbo pravne ali organizacijske smeri, organizacijsko-vodstvene sposobnosti in 4 leta delovnih izkušenj. Za vse vodje zahtevamo, da imajo pravičen odnos do socialistične samouprave, pravne ureditve, pridobitev revolucije in, da so uspešni in ugledni delavci v svojem delovnem in življenjskem okolju.

Mandat vodij je 4 leta.

Kandidati naj vloge z dokazili in kratkim življenjepisom pošljejo v pisni obliki dne po razpisu in naslov: ISKRA AVTOELEKTRIKA TOZD Tovarna žarnic Ljubljana, Stegne 15 c — za razpisno komisijo.

Komisija za delovna razmerja TOZD

objavlja prosta dela in naloge za:

1. Razvoj novih programov

Pogoj: dipl. ing. tehnične fizike, 1 leto delovnih izkušenj

2. Urejevalec strojev

Pogoj: KV strojni mehanik, eno leto delovnih izkušenj

3. Transportni delavec

Pogoj: Končana osemetka, odslužen vojaški rok

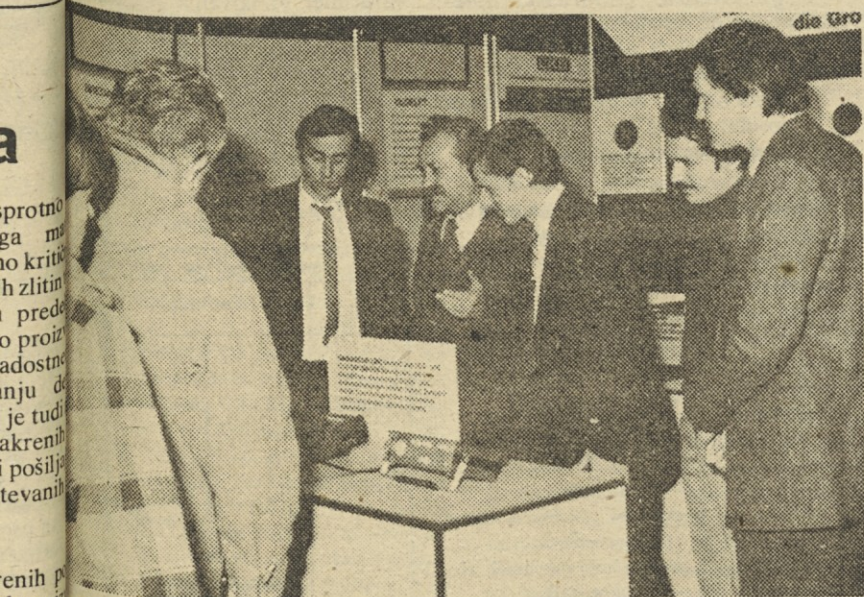
Poskusno delo traja tri mesece.

Pisne prijave sprejema splošno-kadrovska služba ISKRA AVTOELEKTRIKA, TOZD Tovarna žarnic Ljubljana, Stegne 15c, 10 dni po objavi.

Na sejmu v Leipzigu Nismo posebej izkazali

O pravkar končanem spomladanskem velesejmu v Leipzigu v Nemški demokratični republiki bi lahko zapisali mnogo izredno pohvalnih stvari, toda kaj bi v glasilu Iskra pisali o drugih? Iskrina stojnica je bila z nekaj manjšimi izjemami, predvsem pa lepo oblikovano, vsebinsko daleč pod povprečjem razstavljalcev iz zahoda in vzhoda.

Naše stojnice na letošnjem leipziškem sejmu.

Na sejmu v Leipzigu smo si v Iskri vabljivo geslo — »V malih stvarih je Iskra velika«. Poslovnem partnerjem in drugim obiskovalcem smo predstavili uporabo mikroelektronike v nekem končnem izdelku, kako nam je pa to uspelo je pa naša stvar. Gotovo daleč najbolj nečučena je bila izbira Saturnusove luči za avto: kaj res v Iskri nismo drugih izdelkov, ki bi jih že ob skromnem številu lastnih ekspozicij predstavili na tej sejemski priložnosti? Blizu Saturnusove luči sta nekoviše samevala dva čipa, spodaj pa kraljevali dve praznini: kljub nečepozivom, moledovanjem in prizanjem delavcev v sejemski dejavnosti Marketinga v Iskri Commerce, se katerim v kranjski Telematiki ni bilo vmesno poslato v Leipzigu dobrih izdelkov — telefona ETA 800, telefonske garniture Isicom super. Dobro obveščeni pravijo, da se kaj snega ni zgodilo prvič, rešitev je pa naša samo ena in jo tudi dobesedno pravljamo: »Dokler v Iskri zaradi naših napak ne bomo nekoga sunili, se nam bo to ponavljalo tudi v prihodnosti, kajti odgovornost nekaterih je naša.«

Ni manj zanimiva zgodba kot ta iz Telematike, ni tudi tista iz Kibernetike, prav so izdelki te, slednje delovne organizacije le vzbujali kolikor toliko pozornosti med obiskovalci. Kmalu bi se namreč zgodilo, da bi tudi oni ostali v Ljubljani, točneje v izvoznem skladišču Fantje iz Kibernetike — no morda bilo tudi kakšno dekle — so namreč hiansko uro in MTK sistem naslovili v Leipzigu v Avstriji. Napravi sta na rešitev te geografske uganke čakali kakšnih 14 dni, medtem pa so si v Marketingu in v Kibernetiki — v prodajnem

oddelku v Ljubljani — belili lase.... Vse pa seveda ne ni bilo tako slabo ali če hočete neodgovorno. Najbolj bi vsekakor pohvalili izredno lepo in namensko dobro oblikovano stojnico, delo arhitekta Zvoneta Zupaneke iz Marketinga. Obiskovalcem smo predstavili tudi fiberoptično vlakno, ki je odlično delovala na zimski olimpiadi v Sarajevu. Med obiskovalci je bilo veliko zanimanja tudi za izdelke mikroelektronike, čipe, žal pa na stojnici niso mogli dobiti nobenih prospektov, češ, to so izdelki po naročilu. Lep izgovor kajne? Biser na naši stojnici bi moral biti Iskrascop LDS, toda ta zaradi izgubljenega kabla v začetku ni deloval, je pa vzbudil dosti pozornosti. Potem je bila tu še prosto programibilna naprava; zakaj ni delovala vedo v Kibernetiki in Avtomatiki, saj sta jo izdelali skupaj.

Ob tem, ali pa ob rob leipziškemu sejmu, sicer izredno impozantni predstavi, ki je tudi ena največjih na svetu tako po številu razstavljalcev kot obiskovalcev, naj zapišemo še mnenje vodje naše stojnice, sicer direktorja našega predstavništva v Nemški demokratični republiki Zdeneta Skoka: »Lani je Iskra izvozila v Nemško demokratično republiko za dobrih 15 milijonov dolarjev, letos pa bomo lahko srečni, če bomo dosegli to številko. (Letošnji plan je 17,7 milijonov dolarjev, op. LD).

Tudi pri uvozu še nismo rekli zadnje besede: trdim, da bi prihranili vsaj petino denarja, če bi Iskra organizirano nastopala pri nakupih reprodromaterialov v vzhodni Nemčiji. Naj poudarim, da govorim o celotni Iskri, ne pa o uvoznih dejavnosti v Iskri Commerce, kajti tamkaj se borijo po svojih najboljših močeh, toda proti posamičnim interesom ne morejo dosti.

Lado Drobež

AVTOMATIKA

Vlogi, nalogah pristojnosti komitejev

V torek, 13. t.m. je obiskal delovno organizacijo Iskra-Avtomatika član poslovodnega odbora SOZD Iskra za področje splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite, kadrovske politike in izobraževanje, Boris Mužič. Namen obiska je bil, da se na sestanku, ki so se ga udeležili predsedniki komitejev za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito iz TOZD in odbora za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozasčito iz delovne skupnosti Avtomatika, pogovarjali o vlogi in pristojnosti komitejev, oz. odbora ter s tem vezanim podružbljanjem in krepitve ljudske obrambe in družbene samozasčite v TOZD in delovni skupnosti Avtomatika. Poleg predsednika kolegijskekega poslovodnega odbora delovne organizacije, Marcela Božiča, se je sestanka udeležil tudi Branislav Šoč, vodja službe za splošnoljudsko obrambo in družbeno samozasčito v delovni skupnosti. Ob tej priložnosti je poročal, kdaj je bilo v temeljnih, oz. delovni organizaciji Avtomatike na tem področju najreženo in kakšne naloge nas čakajo v tekočem letu; predvsem tiste, ki urejajo temeljna vprašanja z vidika določb o splošni ljudski obrambi in družbeni samozasčiti v samoupravnih splošnih aktih in na njihovo prilagajanje novim zakonodajnim spremembam. Omenil je tudi težave, ki jih imamo s pridobivanjem ustreznega kadra.

V svojem izvajanju je Boris Mužič poudaril, da se moramo zavedati, da je izredno pomembno, da se v temeljnih organizacijah, združenih v delovno organizacijo. To pa pomeni, da mora celotna širina obrambnega in samozasčitnega privabljanja in delovanja zaživeti v temeljnih organizacijah in posameznih delovnih skupnostih. Še posebno

velja to za krepitev družbene samozasčite kot celote ukrepov in aktivnosti, ki jih uresničujemo vsi družbeni subjekti kot del samoupravnih funkcij za preprečevanje in odpravljanje sovražnih in družbeno škodljivih pojavov in dejanj. Le na ta način bomo zagotovili stabilnost razmer v družbi, ki je v težkih gospodarskih razmerah še kako pomembna, nadalje možnost za uresničevanje temelj-

nih družbenih ciljev. Najtrdnješe osnove za učinkovito uresničevanje sistema splošne ljudske obrambe, ki je funkcionalno in gospodarsko povezan z družbeno samozasčito.

V nadaljevanju so spregovorili tudi o pomenu priprave objektivne vrednostne ocene v delovnih sredinah in vprašanju varovanja družbenega premoženja. Ob zaključku je član poslovodnega odbora SOZD Iskra ponovno poudaril, da mora postati komiteji za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito v TOZD stikališče-zbirališče informacij, od koder izhajajo nove naloge, prečiščene in oplemenitene napre.

To pa pomeni tudi pogostejše sestajanje članov komiteja in sprotno obravnavanje vprašanj, ki usmerjajo njihovo dejavnost za ključne naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite.

Š.D.

TOZD DES

Predstavljamo dejavnosti

O tovarni delovnih sredstev, temeljni organizaciji novogoriške Iskre Avtoelektrike, kjer je blizu 300 zaposlenih, v našem glasilu že dolgo nismo pisali. Ta TOZD, kamor spadajo orodjarna, služba za vzdrževanje z elektrodelavnico, splošno in mizarsko delavnico, generalni remont ter tekoče vzdrževanje strojev, projektivni biro, energetika in transport itd. je v lanskem letu dosegla pomembne uspehe v svoji dejavnosti, zato je še kako primerno, da obširnejša dela tudi javno predstavimo.

Ustavimo se najprej pri oddelku projektivnega biroja. Večino svojih moči so delavci tega oddelka usmerili v izdelavo risb in konstruiranje orodij za zaganjalnike AZF in alternatorje AAT. V začetku leta so zaključili dokumentacijo za naročilo posebno zahtevanih orodij, kot posebno nalogo pa moramo omeniti tudi popravilo konstrukcij orodij za izdelke, ki jih je naročil kupec VM iz Italije.

V okviru proizvodnje so delavci največji zmogljivosti usmerili v dokončanje orodij za izdelavo družine zaganjalnikov AZF. Velik delež porabljenih zmogljivosti odpade tudi na dodelavo orodij za program AZF, ki so bila izdelana pri zunanjih izdelovalcih.

Precejšnja postavka v porabljenem času odpade na popravilo orodij za izdelke, ki jih je naročil prej omenjeni italijanski kupec, dokončali so orodja za alternatorje AAG 1111, v končni fazi izdelave je naprava za kontrolo malih zaganjalnikov, izdelali so tudi štiri zahtevnejše montažne naprave za alternatorje in pet odsekovalnikov za odlitke.

V zaključni fazi so že dela na orodjih za ventilator alternatorja in orodja za štanecanje rotorskih listov za zaganjalnik AZJ in statorskih listov za alternator AAG. Prav tako se bliža konec izdelavi glave za navijalni stroj Bosch, ki so jo izdelali naprej, da bi v letošnjem letu razvili domačo inačico navijalnega stroja po istem principu. Ponovno pa so usposobili tudi orodja za izdelavo krempljastih polov alternatorjev AAG.

Poglejmo še v oddelek vzdrževanja. Njihovi strokovnjaki so dokončali napravo za impregniranje rotorjev velikih zaganjalnikov. Napravo so že v oktobru lanskega leta predali v uporabo delavcem tovarne velikih zaganjalnikov. Za potrebe TOZD Komerciala so izdelali 100 kosov posebnih palet, za potrebe dvoriščnih TOZD so izdelali 50 industrijskih stolov po domači konstrukciji, pri urejanju posebnega skladišča pa so pripomogli z izdelavo novih regalov za skladiščenje materialov.

Veliko dela so vložili tudi v popravila raznih strojev. Omenimo le nekatere: popravilo spajkalnega stroja v tovarni generatorjev in elektronike, preureditev stružnega avtomata Prvomajska za struženje prednjih pokrovov zaganjalnikov AZF, generalno popravilo koprne stružnice za tovarno velikih zaganjalnikov, generalno so popravili in rekonstruirali dva horizontalna vrtna stroja za vrtnanje okrovov v tovarni velikih zaganjalnikov itd.

Tovarna velikih zaganjalnikov ima svoj obrat v obmejni vasi Lig na Kambreškem. Tu so delavci TOZD DES lepo uredili kuhinjo in jedilnico, za kar so jim posebej zahvalne delavke, ki delajo v tem obratu. V remontni delavnici v TOZD Komerciala v Novi Gorici so obnovili vodovodne napeljave, v tretjem kvartalu pa so uredili tudi parkirnišče za avtobuse pred vhodom v delovno organizacijo.

Poleg teh del je prav da omenimo tudi generalno popravilo kombija, generalni remont vilicarja, popravilo tovarnjaka, popravilo osebnega avtomobila ter popravilo kanalizacij v tovarni velikih zaganjalnikov.

Ob koncu povejmo še to, da so s 1. julijem lanskega leta uvedli v proizvodnjo tovarne delovnih sredstev delo po normi. To je pripomoglo k bistveno skrajšanemu roku izdelave orodij. Seveda pa so pri tem prišla še bolj do

Umril je Mile Klopčič

Na dan, ko se je zima umaknila pomladi, je umrl eden največjih slovenskih socialnih lirikov Mile Klopčič (rojen 16. 11. 1905). Poet »Plamtečih okov« in »Preprostih pesmi« je bil celo življenje osebnost, brez katere si naše borbe za nov družbeni red ne moremo zamisliti. Klopčič, ki je zavoljo revolucionarnega delovanja vrsto let prebil po zaporih, je v partizanih napisal znano enodejanko »Mati«, bil pomemben časnikar in urednik, ravnatelj Drame SNG in kasneje, do upokojitve, znanstveni svetnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Njegovo prevajalsko delo je izjemno pomembno, posebej prepesnitve Puškina, Lermontova, Krilova in Bloka.

TOZD TGA, RETEČE

Kljub drugačnim napovedim izgube

Bolj ali manj nepričakovano je zaključni račun Tovarne gospodinjskih aparatov iz Reteče pokazal, da je bilo lansko poslovanje neuspešno, da je primanjkljaja za 94 milijonov dinarjev. Rezultat je v prvi vrsti presenetil same delavce temeljne organizacije, ki so na osnovi rezultatov med letom pričakovali, da bodo prizadevanja kljub vrsti težav uspešna. Vendar se računi niso izšli. Še več: 19 milijonov dinarjev izgube, kolikor je bilo ob zaključku lanskega triletnega, je negativna gibanja samo pospešilo.

Podatki iz zaključnega računa sicer na prvi pogled ne dajejo povoda za pesimizem: celotni prihodek je bil lani v primerjavi z letom poprej večji za 51 %, ob manjšem številu zaposlenih so izdelali za 12,7 % več, tako da je bila produktivnost večja za 15 %. Doseženi izvoz je dosegel že skoraj 30 % celotnega prihodka. Žal pa je podatkom treba pristeti še dejstva, na katera sami niso mogli vplivati, in seveda svoje slabosti.

Naj pričnemo z zunanjimi vplivi, ki so še kako »pripomogli« do rdečih števil. Struktura cen izdelkov te temeljne organizacije je značilna tako za druge tozde v široki potrošnji, ki imajo soroden program (širokopotrošni izdelki) kot za grupacijo (sorodnih proizvajalcev). Zelo velik delež prodajne cene predstavljajo materialni stroški (v Reteči lani nič manj kot poprečnih 83 %), končne cene pa so vseskozi pod tako ali drugačno obliko nadzora (beri: zamrznitve). Glede na ultimate, ki jih tovarni — finalistu postavljajo dobavitelji iz začetnih členov reprodukcijske verige, se zaradi popolne odsotnosti kakršnihkoli dohodkovnih odnosov iz leta v leto kopičijo neskladja med cenami materialov in cenami, ki jih dosega Tovarna gospodinjskih aparatov.

Lani, na primer, so ta nesorazmerja presešla vsakršno razumno mejo: Retečani so v lanskem letu povečali cene svojih izdelkov za poprečno 7,2 % medtem ko indeksov podražitev za materiale, ki jih pač morajo v svoje izdelke vgrajevati, skoraj nima smisla navajati. No, pa jih vseeno naštejmo: dekupirana pločevina se je v obdobju od decembra 1982 do konca lanskega leta podražila za 76 %; emajlu je cena v enakem obdobju poskočila za 163 %, laku za 74 %, plinskim ventilom za 224 %, stikalom za 152 %, plastiki za 79 %, aluminiju za 307 % itd.

Seveda se samo po sebi poraja vprašanje, kako da se z dobavitelji niso uspeli dogovoriti za dohodkovne odnose, ki bi vsaj neko omilili kričeča nesorazmerja? Odgovora žal ni, tako kot ga ni v večini drugih tovarni; dobavitelji imajo svoje položaje trdno zavarovane, saj vlada na tržišču pomanjkanje. Kupoprodajni pogoji (čeprav nemalokrat lepo »ovekovečeni« v samoupravnih sporazumih) slonijo zgolj na načelu — plačaj, kolikor zahtevam, ali pa boš ostal brez....

Naslednje poglavje, brez katerega ni moč ugotavljati vzrokov za izgubo, je vprašanje financiranja proizvodnje. Nič drugače kot večina naših OZD, sloni njihovo poslovanje na tujih sredstvih, kreditih. V zadnjem obdobju pa, kot je znano, obresti pospešeno naraščajo, zato je pač treba vse več denarja odšteti v ta namen; lani so morali zato razporediti dobro polovico doseženega dohodka ali kar 26 milijonov dinarjev

izraza ozka grla v proizvodnji, ki jih bo treba v naslednjih letih odpraviti. Delo po normi postopno uvajajo povsod tam, kjer je možno količino dela izmeriti in čas vnaprej predvideti.

Marko Rakušček

več, kot je znašal primanjkljaj. Da bi se razmere v bodočnosti lahko popravile, pa seveda ne bo mogoče brez kvalitetnejših sredstev, saj bi drugače stanja prav nič ne spremenili.

Tretje poglavje, na katerem sloni izguba, pa so seveda subjektivne slabosti. Nismo jim, slučajno namenili ravno tretjega mesta, saj v tovarni ocenjujejo, (in glede na to, da podrobnejša analiza vzrokov, ki so pripeljali do izgube, še ni izdelana, ni vzroka, da te oceni ne bi verjeli) da je bilo teh vplivov še najmanj. Priznavajo, da bi zlasti bolj učinkovito delo služb, ki pripravljajo proizvodnjo, pa tudi več odgovornosti za boljše opravljeno delo v še nekaterih sektorjih, stanje lahko vsaj omilili.

Morda — čeprav je vzrok za pomanjkanje reprodromaterialov res veliko — bi z večjim angažiranjem lahko zagotovili boljši dotok materiala in tako poskrbeli za bolj redno tekočo proizvodnjo; za boljše izkoriščenost opreme in v zaključku za doseganje načrtovanega proizvodnega obsega. Dejstvo je namreč, da lani niso dosegli načrtovanega fizičnega obsega proizvodnje; če bi ga, bi bilo tudi izgube precej manj ali morda sploh nič. Vendar tudi to ne bi spremenilo dejstva, da so lani stroški, ki se jim ne morejo izogniti, naraščali nesorazmerno hitro. Materialni stroški so tako porasli za 62 %, storitve so se porazile za 80 %, oboje skupaj pa je skrčilo »manevrski prostor« delavcev na borih 10 % porabljenih sredstev.

Lani zabeležen primanjkljaj predstavlja 7 % celotnega prihodka, način pokrivanja pa v trenutku, ko poročamo, še ni znan. Vsekakor bo imela »prvo besedo« DO Široka potrošnja pa občinski rezervni sklad (občine Škofja Loka), vendar bo pokrivanje moralo potekati v nekoliko daljšem obdobju, ker je bila izguba pač ugotovljena šele, ko se je leto 1984 že krepko pričelo.

Seveda pa samo pokrivanje izgube še ne bo rešilo položaja in nenazadnje socialne varnosti zaposlenih, ki v tem trenutku resda še ni ogrožena. Treba bo izdelati — in seveda uresničevati — sanacijski program, da ne bo prišlo do izgube še tretje leto zapored. Sanacijska komisija (ki jo sestavljajo Iskrini strokovnjaki iz TOZD, DO in SOZD) je z delom že pričela in mora do maja pokazati pot iz težav. Začetek drugačnega dela pa že prikazujejo tudi prvi kadrovske posegi znotraj temeljne organizacije, saj za nevestno in neodgovorno delo ne bo smelo biti več prostora.

Pregledati in oceniti pa bo treba tudi bodoče mesto obrata v Ažanji, ki je v lanskem letu dosegel zelo slabe rezultate. Slabo so bile izkoriščene proizvodne zmogljivosti, v vseh letih obstoja pa ta obrat tudi še ni prerastel vloge večjega ali manjšega — stroška.

Stane Fleischman

IS 9000

Tržišče elektronskih elementov se zaostruje in širi. Zahteve po kakovosti teh elementov naraščajo. Niti proizvajalec niti vhodne kontrole koristnika elementov nista sposobna z običajnimi metodami dela zagotoviti ustrezno kakovost elektronskih elementov.

Z namenom zagotoviti potrebno kakovost elektronskih elementov so v svetu že izdelani, ali pa se izgrajujejo posebni sistemi za zagotavljanje kakovosti elektronskih elementov. Da bi o tej temi izvedeli čim več, smo se s prošnjo za razgovor obrnili na Petra Stubeja, ki nam je rad odgovoril na zastavljena vprašanja.

Kako je z zagotavljanjem kakovosti elektronskih elementov v svetu in pri nas?

V zadnjih petnajstih letih se na tržišču tako elektronskih elementov kakor tudi celotnih elektronskih naprav čuti konkurenca in hud pritisk proizvajalcev z daljnega vzhoda. Morda je prva ta pritisk občutila Velika Britanija. Zato je tudi prva pristopila k izgradnji splošnega civilnega sistema, ki bi zagotavljal boljše in bolj konkurenčne elektronske elemente. Cilj je bil dobiti elektronske elemente take kakovosti, kakršne tržišče potrebuje. Za to so zgradili sistem standardov, ki omogočajo zagotovitev kakovosti vseh v promet danih elektronskih elementov.

Osnovne principe takšnega zagotavljanja kakovosti so povzeli po ameriških vojaških standardih (MIL standardi). Tako je nastal sistem imenovan BS 9000. Sistem uspešno deluje, vendar se je pokazalo, da je zaradi vse večje mednarodne trgovine preozek. Pojavila se je potreba po enotnem sistemu, ki bi ga sprejelo čimveč držav. Tako se je na območju zahodne Evrope pričel izgrajevati regionalni sistem CECC v sklopu organizacije za standardizacijo CENELEC. Trenutno je v ta sistem vključenih 13 držav članic.

V letih 1969 do 1971 so v Veliki Britaniji harmonizirali svoj sistem BS 9000 s sistemom CECC, hkrati pa so pristopili tudi v sistem CECC.

Da bi čimbolj odprli možnosti mednarodni trgovini z elektronskimi elementi, hkrati pa zagotovili enoten sistem zagotavljanja in priznavanja kakovosti elektronskih elementov, je pa tudi Mednarodna elektronska komisija (IEC) za standardizacijo pristopila k izgradnji sistema standardov, ki zagotavljajo kakovost elektronskih elementov. To je sistem IECQ.

Ali je Jugoslavija članica katerega od teh sistemov?

Jugoslavija žal ni članica nobenega teh sistemov, v teku pa so priprave, da bi pristopili v sistem IECQ. Sistem zahteva vzpostavitev določenih nacionalnih institucij, ki pa jih Jugoslavija zaenkrat še nima.

Že pred leti je bila določena strateška usmeritev Iskre, to je usmeritev na profesionalno področje elektronike, predvsem pa usmeritev na svetovna tržišča.

Da bi lahko še uspešneje izvažali elemente na ta tržišča, moramo zagotoviti, da bodo naši elementi ustrezali zahtevam, ki jih postavlja trg profesionalne elektronike, to pa pomeni, da morajo biti izdelani in nadzorovani kot elementi, ki jih izdelujejo proizvajalci po svetu, ki so pristopili v zgoraj navedene sisteme.

Leta 1981 je bila v Iskri dana pobuda s strani Iskrine industrije elementov (IEZE), da naj bi se izdelal ustrezen sistem, po katerem bi Iskra proizvajala in dajala v promet elemente ocenjene kakovosti, ki bi bili kompatibilni z mednarodnimi sistemi zagotavljanja kakovosti, dokler ne bi Jugoslavija z nacionalnim sistemom takih standardov pristopila k sistemu IECQ. Predlog za vzpo-

stavitev Iskrinega sistema zagotavljanja profesionalne kakovosti elektronskih elementov je bil predložen razvojno—raziskovalni dejavnosti SOZD Iskra, kjer so ga sprejeli in je bilo odobreno financiranje kot strateška razvojna naloga Iskre.

DO ZORIN, tozd Standardizacija je prevzela realizacijo te razvojne naloge, za izvedbo pa je bil postavljen strokovni team. Sam sistem smo poimenovali zagotavljanje kakovosti elektronskih elementov po sistemu »IS 9000«. Ali na kratko, »sistem IS 9000«. Ta sistem je izdelan na osnovi pravil sistema BS 9000 in je kompatibilen s sistemom CECC in IECQ.

Kaj predstavlja sistem IS 9000?

Z vzpostavitev Iskrinega sistema za zagotavljanje kakovosti elektronskih in elektromehanskih elementov za elektroniko bo oblikovan sistem standardov predvidene organizacije dela služb kakovosti, preskuševališče za operativni nadzor in pooblaščenih preskuševališče za periodični nadzor ter njihovih izdajanj ustreznih potrdil. Sistem bo opredelil zahtevano kakovost ter zanesljivost elementov. Z organi sistema bo upravljano in nadzorovano celotno delo sistema.

Namen sistema IS 9000 je ob sprejemljivih stroških doseči višjo in enakomernejšo kakovost elektronskih elementov, primernih za plasma na zahtevnih svetovnih tržiščih in za povečanje zanesljivosti lastnih elektronskih

priznavali naša preskušanja, prav tako pa bodo uporabniki naših elementov brez ponovnega preverjanja vgrajevali te elemente.

Z vzpostavitev Iskrinega sistema za zagotavljanje kakovosti elementov za elektroniko, bo prišlo do opredeljene in zagotovljene kakovosti teh elementov za profesionalne namene, kar bo omogočilo gradnjo profesionalnih, civilnih in vojaških naprav ter sistemov z domačimi elementi. Prav tako pa je podana možnost uspešnega izvoza naših elementov, naprav in sistemov na tuja tržišča.

Kako daleč je izgradnja tega sistema? sistema?

Razvoj in vzpostavitev Iskrinega sistema IS 9000 je planiran kot štiriletna naloga (v štirih fazah) s tem, da bi že po zaključeni drugi fazi sistem lahko pričel delovati. Trenutno poteka delo na drugi fazi, ki bo predvidoma zaključena letos maja.

Kot zaključek prve faze je bil izdelan in s strani SOZD Iskra odobren osnovni standard, ki nosi oznako IS 9000. Ta standard določa splošne značilnosti in osnovna pravila, postopke ocenjevanja kakovosti, zgradbo zagotovitvenih standardov, kakor tudi vse pravice in dolžnosti sodelujočih v sistemu.

Druga faza vključuje izdelavo podrobnih standardov za izbrano vrsto uporovnih elementov in adaptacijo, oz. izdelavo vseh drugih navezujočih se standardov sistema IS 9000, razen nekaterih temeljnih standardov. Prav tako je v tej fazi vključena postavitev celotne organizacije, potrebne za delovanje sistema, to je organov upravljanja (upravni odbor in nadzorni inšpektorat), vsaj ene proizvodne organizacije in distributerske organizacije ter specializirane organizacije za preskušanje elementov in organizacije za standarde.

Tretja faza razvojne naloge sistema IS 9000 bo obsegala nadaljevanje, funkcioniranje tega sistema pri udeležencih sistema in razširitev sistema na jugoslovanski tržni prostor ter razširitev sistema na druge vrste elektronskih elementov iz proizvodnega programa Iskre, kakor tudi vzpostavitev infra-

— zagotovljen kakovostni oz. uporabnostni razred vsake dobave

— povečano zaupanje v kakovost dobav zaradi kontrole velikih partij pri proizvajalcu

— ukinjena ali zmanjšana vhodna kontrola in s tem znižani stroški

— možnost substitucije elementov istega kakovostnega razreda, oz. uporabnost tega razreda enega dobavitelja z drugim in

— prepovedane enostranske spremembe pri proizvajalcu.

Od proizvajalca elementov pa zahteva naslednje obveznosti:

— proizvajalec mora biti odobren — posebno mora biti odobrena proizvajalčeva kontrolna služba

organizacije. Obsegajo npr. splošne zahteve za elektronske elemente njene kakovosti (osnovni standardi 9000) ali pa seznam odobrenih elementov.

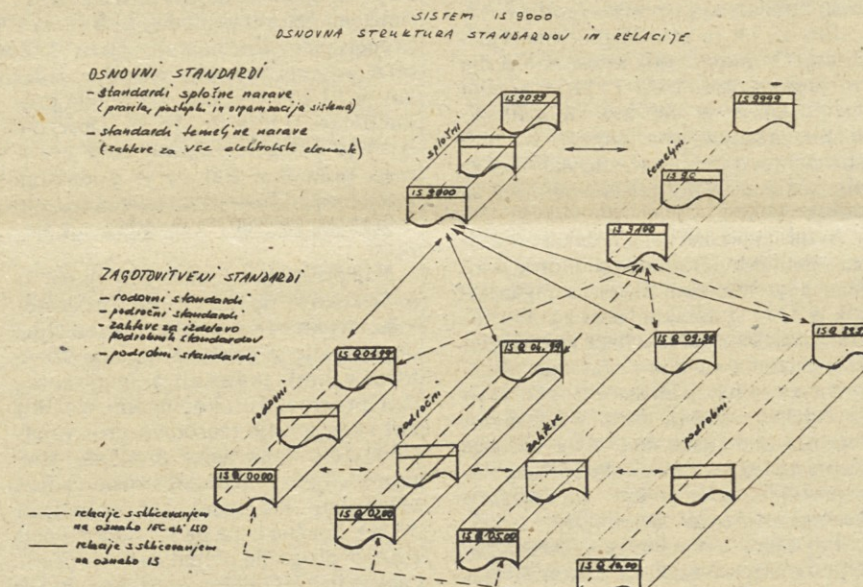
Kaj tvori zagotovitvene standarde?

Zagotovitvene standarde predstavlja rodovni, področni standardi za izdelavo podrobnih standardov in podrobni standardi. Uporabni standardi pa prikazuje naša slika.

V Iskrinem sistemu zagotovitvenih standardov v največji možni meri stimo obstoječe zagotovitvene standarde in dokumente mednarodne trotehnične komisije. (IEC).

PRIKAZ MOŽNE ZGRADBE ZAGOTOVITVENIH STANDARDOV

uporabno za	primeri vsebovanih podatkov	možna delitev vsebine na stopnje	
		tri stopnje	dve stopnji
družino elementov	značilna terminologija značilni simboli kontrolni postopki preskusne metode merilne metode	rodovni	
podružino elementov	dodatni izrazi dodatne preskusne metode izbor preskusov prednostne vrednosti za: - karakteristike - nazivne/mejne vrednosti - preskusni pogoji - dimenzije	rodovni*	rodovni*
skupino elementov s skupnim postopkom preskušanja	postopek preskušanja in kontrolne zahteve skupni podatki za več elementov	področni*	
posamični elementi	posamične vrednosti značilni podatki	podrobni	podrobni

naprav. Ker sistem predvideva le enkratno preskušanje in zagotavlja nepristransko ugotavljanje kakovosti elementov, odpade s tem potreba po preverjanju kvalitete pri uporabnikih.

Osvojitev sistema zagotavlja možnost vključevanja sistema v harmonizirane sisteme standardov IECQ in CECC. Možna je takojšnja vključitev v te sisteme, čim se bo nacionalni sistem standardov JUS včlanil in prevzel te sisteme. V tem trenutku bo prišlo v veljavnost multilateralno priznavanje preskušanj in atestov z vsemi včlanjenimi državami. To pa pomeni, da bodo uporabniki v vseh včlanjenih državah

strukturnih dokumentov in standardov. V zaključni, 4. fazi te naloge, se predvideva transformacija sistema IS 9000 v jugoslovanski nacionalni sistem zagotavljanja kakovosti elektronskih elementov, kar pa je pogojeno z aktivnim vključevanjem jugoslovanskega sistema v sistem IECQ.

Kateri so bistvene značilnosti sistema IS 9000?

Elektronski elementi, izdelani po tem sistemu, nudijo uporabniku naslednje ugodnosti:

— celovita ustreznost dobavljenih elementov navedenemu standardu

— popolna neodvisnost kontrolne službe od vseh odgovornih za proizvodnjo

— delovanje in sposobnost izvajanja kontrole po zahtevah sistema

— pridobljena mora biti kvalifikacijska odobritev elementa

— izvajanje kontrole in preskusov vsake partije ter periodičnih preskusov mora biti po zahtevah standarda

— ustrezne in odobrene partije morajo biti opremljene s potrdili o ustreznosti ali žigi ustreznosti

— vodena mora biti proizvodna in kontrolna dokumentacija po zahtevah sistema

— hranjenje vseh kontrolnih in preskusnih zapisov ter zagotavljanje njihove dostopnosti.

Iz navedenega sledi, da sistem deluje po naslednjih principih: zagotovitvenih standardih, odobritvi proizvajalca oz. distributerja, opravljenih kvalifikacijskih preskusih, kontroli ustreznosti vsake partije, potrditvi vsake ustrezne partije, zagotovljeni kakovosti elektronskih elementov določenega kakovostnega, oz. uporabnostnega razreda ter stalen nadzor proizvodnje oz. distribucije. Da bi zagotovili doseganje postavljenih ciljev, je vzpostavljen sistem standardov in organizacija sistema, ki jo prikazuje podana shema.

Sistem standardov sestavljajo: osnovni standardi in zagotovitveni standardi. Osnovni standardi so standardi, ki veljajo za vse elektronske elemente ocenjene kakovosti. Te delimo na temeljne in splošne standarde.

Standardi temeljne narave so standardi, ki so prevzeti v sistem (prvenstveno iz IEC in ISO) in ki določajo zahteve, veljavne za vse elektronske elemente. Obsegajo npr. osnovne postopke preskušanja na vplive okolja ali pa vzorčni plani in postopki za atributno kontrolo. Standardi splošne narave so standardi pravil, postopkov in

(Sistem IS 9000 — osnovna struktura standardov in relacije).

V tem zapisu smo poskušali kratko opisati sistem IS 9000, postopki pa so definirane v osnovnem standardu IS 9000; vendar bi bilo za to gradivo prepodrobno, zato ga tisti, ki bi želeli vedeti o tem sistemu vse nadrobno, dobili v TOZD Standardizacija.

ZAHVALI

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem mojstru in sodelavcem iz montaže proge št. 3, za izkazano pozornost in prelepo darilo, ki me bo vedno spominjalo na leta službe, ki smo skupaj preživljali. Vsem skupaj želim še veliko uspehov pri nadaljnjem delu ter vsakemu posebej še enkrat prav lepa hvala.

Francka Krmeč

Ob odhodu v pokoj se vse sodelavkam in sodelavcem zahvaljujem za lepo darilo, ki mi bo trajen spomin. Posebno se zahvaljujem Francu Potočniku, Francu Dolencu in Veri Bogičević, ki so mi bili dobri kolegi. Hkrati vsem želim še mnogo prijetnih dni v TOZD Številni velik delovnih uspehov.

Majda Bašič

UNIVERZA V ZDRUŽENEM DELU

Odnosi med visokim šolstvom in gospodarstvom

Kot smo že poročali, je bilo v Ljubljani 15. in 16. marca posvetovanje na temu »Univerza v združenem delu«. Uvodno besedo je na posvetovanju imel rektor Univerze »Edvarda Kardelja« v Ljubljani dr. Ivo Fabinc. V svojem daljšem razmišljanju o odnosih med visokim šolstvom in gospodarstvom na prehodu v novo kvaliteto družbeno-ekonomskega razvoja je dejal:

Pa vendar, realnost visokega šolstva se vse bolj kaže kot večplastni družbeni pojav in projekt.

Izkušnje govorijo, da je visoko šolstvo vedno povsod bilo in obstajalo kompleksen organizem, ki deluje in se nenehno spreminja pod vplivom zelo zapletenih notranjih in zunanjih silnic. Reforme univerz v svetu zato niso nikdar potekale zunaj velikih ekonomskih, družbenopolitičnih in kulturno-znanstvenih premikov, celo revolucij ali kontrarevolucij. Spremembe te vrste niso bile nikdar domena visokega šolstva, temveč tudi družbene skupnosti, v kateri delujejo, in to ne glede na neposredno, odgovorno vlogo, ki jo je visoko šolstvo pri tem imelo. Med zgodovinskimi prelomnicami pa visoko šolstvo ni živelo nič manj dinamično izza sicer tradicionalnih zunanjih oblik svojega obstoja. Spomnimo se le, da je zgodov-

Dr. Ivo Fabinc.

vina univerz zgodovina vznemirljivega razvoja znanosti v svetu.

Izkušnje zadnjega desetletja so pokazale, da reforma visokega šolstva ni le večplastni proces, temveč da tudi ni brez notranjih

protislovij. Protislovja so bila dolgo časa prikrita, napetosti so postopoma dozorevale, vendar niso izbijale na površje družbene zaznavnosti. Gospodarska kriza v svetu pa je ta protislovja zaostrela.

Splošno slabšanje gospodarke situacije v svetu z naraščajočo brezposelnostjo, tudi diplomantom, je povsod postavila zelo otipljive meje rasti visokega šolstva. Tudi pozitivni razvojni trendi so zadeli na omejitve. Družbene raketice je bila neizbežna.

Za uspeh reforme je bistveno, da se potrdi družbena zavest o potrebi reformiranja visokega šolstva v vseh družbenih strukturah, predvsem pa v samem visokem šolstvu. Reforma lahko le tako dobi tisti življenjski zagon in organizirano podporo vseh subjektivnih sil, posebej v združenem delu, brez katerih bi usihala in ne bi doživela polnega razcveta. Tudi današnje posvetovanje naj bi prispevalo k še boljšemu spoznanju potrebe reformiranja visokega šolstva.

S tem v zvezi nas izkušnje že sedaj opozarjajo, da moramo reformo obravnavati ali voditi na celovit način. Želimo zadržati in poglobiti smisel odprtosti univerze, želimo prejeti izziv tehničnega napredka, želimo povečati učinkovitost visokega šolstva. Prepričani smo namreč, da ciljev reforme ni mogoče uresničiti brez spremembe družbe-

nih odnosov med vsemi udeleženci v visokem šolstvu. Delni pristopi kaj hitro vodijo do skokov od enega na drug cilj reforme, opuščenju nujnih značilnosti kompetentnosti. Vodijo do pretiranega poudarjanja organizacijskih vprašanj in do izrivanja vsebinskih, vodijo do poenostavljenih ocen in seženege. Slabijo občutek za njeno kompleksnost. Zamegljujejo se družbeno-politične, pojavljajo se medsebojni občutki neopravljenemu delu, ker le krepitve njih odgovornosti vodi do pričakovanih rezultatov.

Reforma visokega šolstva se nam v kontekstu vprašanj vedno bolj kaže kot kontinuiran proces, organiziran in uspešen, ki ne preneha na izbran, programiran. Vse govori v prid tezi, da moramo srečanje s srednjim šolstvom v letu 1985 zumeči predvsem kot sicer pomembno darilo eno fazo v nenehnem menjavanju visokega šolstva.

To omogoča, da pravilno ovrednotimo vse, kar bo dotlej doseženo na ravni funkcionalne reforme visokega šolstva. Še novi procesi so že odprti. S tem se izognili skrajnim stališčem, ki bi preveč čakovali od sedanje faze reforme ali podcenjevali realne spremembe, ki so se še bodo do leta 1985 pojavila v visokem šolstvu.

Z računalniško tehnologijo do več hrane

V Jugoslaviji je zadnjih nekaj let veliko govora o »zelenem planu«. Pridobivanje hrane je za nas eno izmed najpomembnejših področij pri čemer istočasno ugotavljamo, da nam zaostaja hektarski donos ter, da je naša prireja živine pri enaki količini hrane, neprimerno manjša kot v razvitih državah. Tu so naše rezerve še zelo neizkoriščene in na vprašanje kako naprej je odgovor predvsem v bolj strokovnem delu naših kmetovalcev k čemer lahko bistveno pripomore računalništvo. Vse od zaščite pred točo in genetskih raziskav, prek selekcije pasem in optimalnega doziranja prehrane pa tja do avtomatiziranja prehranske industrije je že prisotno. Skratka uporabnost računalnika na tem področju je izredno raznolika in razveseljivo je, da je Iskra Delta že pred dvema letoma posegla s svojimi programi na to področje tako, da bo že letos lahko ponudila svoje sisteme, vključno z ustreznimi programsko opremo. Kot nam je dejal Dušan Zupančič, dipl. ing. so imeli pri tem dokaj srečno roko saj je njihov dobro preizkušeni računalniški sistem PARTNER po svojih zmogljivostih povsem ustrezen za tovrstna opravila. Seveda pa bo za množično uvajanje tega sistema odločilnega pomena njegova cena. Torej je vrsta sedaj na vseh tistih, ki lahko kakorkoli omogočijo množičnejšo proizvodnjo mikroračunalniških sistemov, da naredijo čim več in da v doglednem času omogočijo nakup manjših sistemov tudi povprečnemu kmetovalcu in ne le zadrugam z nad 300 glav govedu, za katere je sedaj ta računalniški sistem po svoji ceni in zmogljivosti primeren.

Sicer pa pogledimo nekoliko podrobneje kaj je na tem področju naredila doslej Iskra Delta. Pogovorili smo se o njihovem sistemu obrambe proti toči z vodjo dejavnosti Radarski-računalniški sistemi dip. ing. Rafaelom Adrinekom ter o prednostih, ki jih nudi računalništvo v živinoreji. O slednjem je bil naš sogovornik vodja dejavnosti uporabe računalnikov v prehranski industriji Dušan Zupančič.

KDAJ, KAM IN KOLIKO RAKET V OBLAKE?

Pred kratkim ste zaključili izgradnjo sistema obrambe proti toči na Lisci. Kakšna pridobitev je to za naše poljedelstvo?

Rafael Adrinek: Da, z montažo našega drugega računalnika v protitočni sistem na Lisci smo zaključili razvojni del računalniškega sistema obrambe proti toči. Pobuda za ta projekt je prišla iz Hidrometeorološkega zavoda, kot strokovne službe v Sloveniji, ki organizira obrambo pred točo. Pri svojem delu so se namreč srečevali s problemi, kate-

rih več ni bilo možno učinkovito reševati brez uporabe računalnika in so se zato obrnili na nas, da bi skupno razvili računalniško programsko opremo. Mi smo se tej pobudi odzvali, z naše strani smo se oprijeli dela 4 programerji, s Hidrometeorološkega zavoda pa sprva 3 njihovi strokovnjaki od katerih je do konca delal z nami eden. Po 20 mesecih dela pa smo to zastavljeno nalogo tudi uresničili.

Velikokrat smo lahko slišali, da nam rakete »frčijo« proti oblakom toča pa še naprej pada enako velika. Kako je s tem?

Rafael Adrinek: Pri obrambi proti toči moramo prvo ustreznost razmestiti strelna mesta in potem z raketami vnašati reagent — kondenzacijska jedra v točno določen del oblaka. Odločilno pri tem je, da točno vemo KDAJ, KAM IN KOLIKO reagenta moramo vnesti v oblak, da preprečimo nastajanje velikih ledenih zrn. Vse to je izjemno pomembno, ker če le enega od teh pogojev ne izpolnimo bo obramba proti toči neučinkovita. Morda je še vredno pojasniti, da s pravočasnim vnašanjem reagenta v oblake ustvarimo veliko večje število kondenzatorskih jeder ter s tem namesto velikih zrn toče več manjših, ki se zaradi svoje majhnosti med padanjem stopijo ali pa vsaj izgubijo toliko na velikosti, da ne povzročajo škode.

Radarski del sistema obrambe proti toči je uvožen, računalniški pa je vaš. Nam lahko v nekaj besedah poveste kaj več o tem?

Rafael Adrinek: Vrednotenje podatkov, ki jih posreduje meteorološki radar, s ciljem da se pravočasno vnaprej opozori na nevarnost padanja toče, je računsko tako zahtevno, da sta potrebna dva računalnika, ki usklajeno delujeta. Povezava radarja in računalnika omogočata dva posebna vmesnika: — kontrolni vmesnik omogoča računalniku nadzor in vodenje radarja, — predprocesor radarskega video signala (PRVS) pa vzorci radarski video signal (odraz) in opravi osnovno procesiranje — povprečenje po dolžini in integriranje po azimutu ter je pravzaprav tretji računalnik v sistemu.

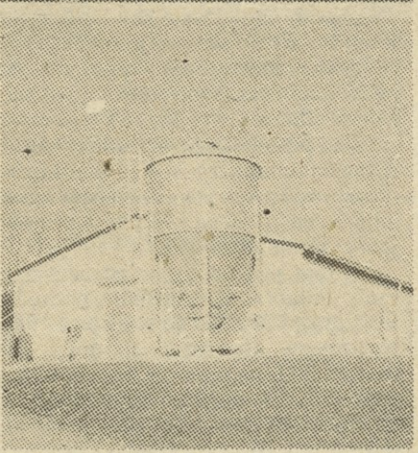
Podatkovni kanali med vmesnikom PRVS in 1. računalniškim sistemom ter med računalnikom, so posebno hitri kanali za neposredni pristop v pomnilnik računalnika. Za prikaz meteoroloških situacij je priključen barvni grafični terminal (lahko pa jih je več). Pomembna sta tudi pisalnik za zapisovanje poteka dogodkov in magnetni mediji za arhiviranje meteoroloških podatkov za kasnejše analize in raziskave.

Za primer okvare sta računalnika tudi rezerva drug drugemu. V sili lahko vse naloge prevzame en sistem, seveda s počasnejšim odzivom.

Kako je s programsko opremo?

Rafael Adrinek: Sestavljena je v bistvu iz 3 delov: — programskega sistema za opazovanje vremena, — programskega sistema za zgodnje opozarjanje — programskega paketa za izračunavanje akcije obrambe pred točo.

Programski sistem za opazovanje vremena izvršuje zapleten splet funkcij, katerih rezultat je prečiščena slika dogajanja v ozračju okrog radarja (znotraj njegovega dometa). To sliko računalnik stalno obnavlja in tako sledi dogajanju. Radar v celoti zaposljuje računalniški sistem, osnovne funkcije sistema za opazovanje pa so: — NADZOR in vodenje radarja, — čitanje podatkov iz predprocesorja, — filtriranje in korekcija sprejetih informacij, — preslikava informacij iz polarnega v pravokotni koordinatni sistem, — izločevanje stalnih (talnih) radarskih odrazov,

— prikazovanje meteorološkega stanja v različnih pogledih in oblikah, — komunikacija in sinhronizacija z drugim računalniškim sistemom.

Programski sistem za zgodnje opozarjanje teče na drugem računalniškem sistemu. Njegova naloga je poiskati nevarne zametke točonosnih oblakov. Analiza se vrši na osnovi prejete prečiščene slike in na temelj fizikalnih podatkov o splošnem meteorološkem stanju. Sistem vključuje matematično-fizikalne modele točonosnih oblakov. Če analiza pokaže, da je določen oblak nevaren, sistem podatke o njem posreduje paketu za račun akcije. Analiza se vrši za vse oblake z močnejšimi odrazi, ponavlja pa se po vsakem zaključenem ciklu opazovanja (cca 10 minut).

Tako so osnovne aktivnosti za opazovanje torej sledeče:

- izrezovanje slike nevarnega oblaka,
- izračunavanje podobnosti opazovanega oblaka z vzorci iz knjižnice,
- prognoza razvoja oblaka,
- testiranje po različnih kriterijih in ocenitev nevarnosti padanja toče (vertikalna hitrost, temperatura jedra oblaka, temperatura vrha oblaka, odbojnost).
- izdajanje opozorila za nevarnost ter računanje vseh potrebnih parametrov za obrambno akcijo.

Z leve: Dušan Zupančič in Rafko Adrinek.

Programski paket za račun akcije se po potrebi sproži na signal sistema za zgodnje opozorilo. Na osnovi podatkov o oblaku (lega, jakost odraza, velikost, smer in hitrost gibanja) izračuna vse potrebne parametre za obrambno akcijo, to je, določi strelna mesta v mreži, število raket in koordinate za lansiranje.

Čas, ko ni neposredne nevarnosti za točo, je namenjen rutinskemu opazovanju, arhiviranju podatkov in statističnim analizam obrambnih akcij, fizikalnih modelov ter za druge obdelave. S tem imamo možnost stalno spremljati in stopnjevati učinkovitost obrambnega sistema. Matematične modele je treba namreč prilagajati lokalnim meteorološkim razmeram in dopolnjevati knjižnico nevarnih situacij.

V Jugoslaviji bodo v naslednjih letih potrebovali še več protitočnih sistemov. Boste lahko ponudili tja svoje sisteme?

Protitočna obramba sodi v pristojnost republik. Računalniški del in programsko opremo bomo vsekakor ponudili zainteresiranim. Predvsem vidimo možnost prodaje tistim, ki imajo radarje iz Sovjetske zveze. Pri tem je pomembno povedati, da smo sami že tudi razvili in izdelali prototip mikroprocesorskega vmesnika za povezavo radarja in računalnika.

Glede na to, da je v našem sistemu le manjši del uvoženih materialov bo to pomnilno istočasno dokajšnji prihranek konvertibilnih deviz, kar je vsekakor pomembno.

SISTEM AGRO — G V GOVEDOREJI

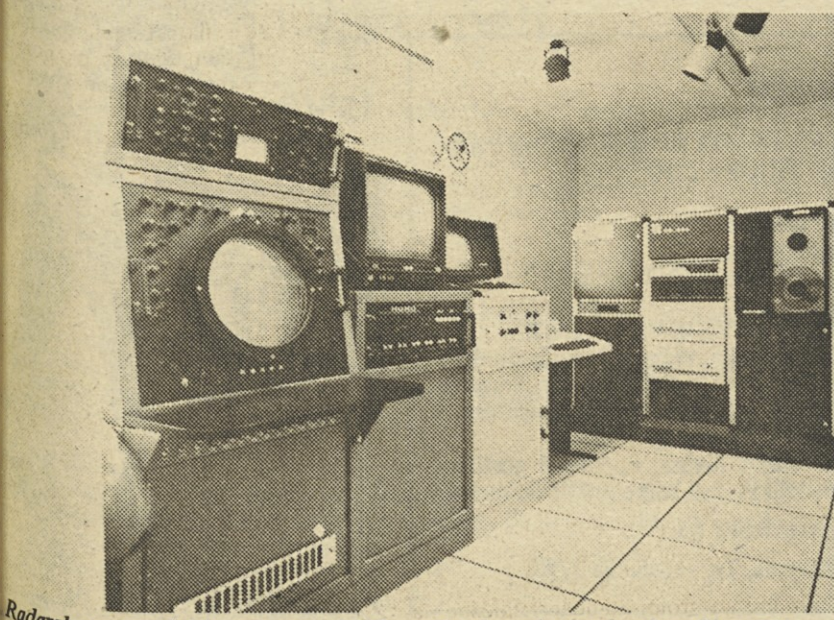
Do leta 2000 naj bi v Sloveniji več kot podvojili tako proizvodnjo mesa kot mleka. Računalništvo bo imelo pri tem pomembno besedo?

Dušan Zupančič: Gospodarna proizvodnja mleka ali vzreja pitalnih govedu je odvisna od številnih dejavnikov. Najpomembnejši so: pravilno krmljenje, plodnost, genetska sposobnost in moderno opremljen obrat. Obvladovanje omenjenih dejavnikov v velikih čredah ni enostavno in ne sme temeljiti samo na izkušnjah, temveč mora vključevati tudi sodoben sistem za računalniško spremljanje in vodenje procesov.

Osnovo za spremljanje procesa pa predstavljajo obdelava podatkov o proizvodnji in statistike o stanju v procesu, ki lahko izpisuje terminsko ali na trenutno zahtevo, pri čemer se izpis vrši na tiskalniku ali na videoterminalu. S tem nam je omogočen pregled nad količino mleka in vsebnosti za vsak mesec in leto ter za vsako kravo, pasmo in celotno čredo.

Nadalje lahko spremljamo rezultate plodnosti, ki nam omogočajo optimizirati proizvodnjo:

- število in odstotek brejih krav po posameznih brejnih obdobjih,
- seznam in odstotek krav v zadnjem brejnem obdobju ter predvidene datume telitve,
- pregled krav, ki so se otefile v zadnjem mesecu, z osnovnimi rodovnimi podatki,

Radarsko-računalniški center na Lisci — srce obrambe pred točo v Sloveniji.

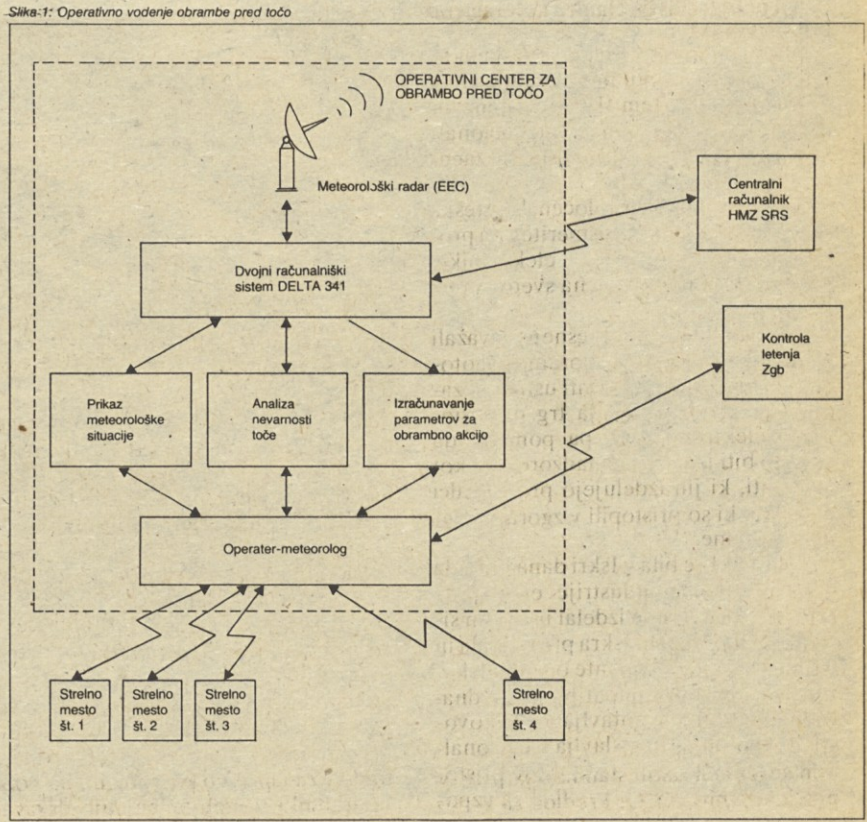
ststvu. Zato je upravičeno, da povežemo med sedanjim visokim šolstvom in tistim v prihodnosti razumemo kot vprašanje razvoja visokega šolstva, njegovo »reformo« pa kot ureditve dolgoročnega programa tega razvoja. Vprašanje »Univerze v združenem delu« pa s tem dozoreva in se vključuje v globalno temo dolgoročnega družbenoekonomskega razvoja združenega dela nasploh. S stališča našega posvetovanja nas posebno zanimajo še nekatere posebnosti dvostranskega odnosa med visokim šolstvom in gospodarstvom, odnosa med tema dvema deloma združenega dela. Sestavni del razvoja visokega šolstva so prav spremembe v vsebini in oblikah tega odnosa. Ta zdaj splošno sprejeta resnica pa vendar zahteva analitično pogljbitejše razumevanje bista teh odnosov in pojasnjevanje razmer, ki jih je treba ustvariti, da bo prišlo v praksi do zaželenih sprememb. Za trenutek se ustavimo in pogledimo položaj gospodarstva v procesu družbene reprodukcije. Njegova dobro znana temeljna funkcija je proizvodnja in menjava materialnih dobrin in storitev. Pri svojem tekočem delu se naslanja na izvore materialnih dobrin in storitev iz »lastne« proizvodnje, mora pa razpolagati tudi s potrebnimi de-

javniki proizvodnje, med katerimi imajo prav v zadnjih desetletjih vedno večjo vlogo tehnološka, upravljalska, in družbenoekonomska znanja ter sestava kadrov, ki s temi znanji se razpolagajo ali pa jih je sposobna osvajati, plemeniti, kombinirati in naprej razvijati. Iz teh različnih pozicij visokega šolstva in gospodarstva v družbenem procesu reprodukcije sledi vsebina njune medsebojne povezave in s tem tudi interakcije. Vsebinska, ki povezuje visoko šolstvo in gospodarstvo, je vedno po eni strani kompleksna izobraževalna in raziskovalna dejavnost visokega šolstva, po drugi pa so to kompenzatorni točki finančnih sredstev. V resnici pa je vsebinska izobraževalna dejavnost visokega šolstva v praksi strukturiranja v odvisnosti od možnosti visokega šolstva, da oblikuje visoko-kvalificirane kadre raznih stopenj zahtevnosti, in od pripravljenosti gospodarstva, da tako diferencirano dejavnost financira. Vsebinska raziskovalna dejavnost visokega šolstva je prav tako zelo diferencirana in je delno absorbirana kot vložek v izobraževalno dejavnost in je le delno vsebinska neposrednih odnosov med visokim šolstvom in gospodarstvom. Vse to že samo po sebi opozarja na zapletenost vsebinskega vrednotenja strukturirane dejavnosti visokega šol-

stva in njenega denarnega izražanja v odnosih z gospodarstvom.

Vse to opozarja, da se vsebinski odnos med visokim šolstvom in združenim delom ne more niti razumeti niti vrednostiti zunaj konteksta širših družbenih odnosov, v katerih ti delujejo, in dolgoročnih tendenc v družbenem in ekonomskem razvoju, s spreminjajočimi se mehanizmi in cilji tega razvoja.

V družbenem konceptu univerze, integrirane v združeno delo, se vrednotenje vsebinskega odnosa med visokim šolstvom in gospodarstvom ne more prepustiti nobeni od dveh strani, ki sta v medsebojnih odnosih, niti ne stihiji, še manj čistemu odnosu moči. Izhod je le v skupnem oblikovanju vsebinske medsebojne odvisnosti in članov njihovega finančnega vrednotenja. To zahteva tudi tehnološki razvoj, ki temelji na neločljivi povezavi gospodarskih, izobraževalnih in raziskovalnih dejavnosti. Zato tudi vračanje k plačevanju šolnine in s tem h kvantitativnemu kriteriju vrednotenja izobraževalne dejavnosti visokega šolstva pomeni hudo pogenostavljanje tega problema. To pa seveda samo po sebi še ne izključuje možnosti finančne penalizacije neuspešnega in zato draga študenta na univerzi, kakor tudi ne analitične presoje stroškov visokega šolstva in njenega denarnega izražanja v odnosih z gospodarstvom.

Slika 1: Operativno vodenje obrambe pred točo

za študenta ali diplomanta.

S tem stopamo na pot dolgoročnega kompleksnega skupnega strateškega planiranja medsebojnih odnosov, ki daleč presega karkršenkoli znani mehanizem menjave in ki na nov način opredeljuje smeri in intenziteto vseh vrst dejavnosti visokega šolstva — znanih in še nedognanih.

Teško je reči, kdo ima pri spodbujanju teh sprememb večjo vlogo. Veljajo pa še danes opozorila Edvarda Kardelja, da se bosta v prihodnosti morala enako odločno braniti, tako gospodarstvo nevarnosti pragmatizma in vztrajanja na rutinerstvu kot visoko šolstvo zapiranja vase in monopoliziranja pridobljenih pozicij. Vemo pa, dares lahko obe strani prideta pod vpliv konzervativizma. Medsebojno odpiranje in programsko izkoriščanje »skupnega« potenciala je prava pot do prevlade kakovostnih meril in do novih mehanizmov selekcije na obeh straneh. To je pravi test reforme visokega šolstva in potrdilo o kakovostnem prestrukturiranju gospodarstva.

Vendar je velika modrost družbe in vseh dejavnikov v izkoriščanju visokoškolskih potencialov, da razumno odloči, potem pa tudi premika meje med tema dvema kategorijama dejavnosti visokega šolstva. Čimbolj sta visoko šolstvo in gospodarstvo med seboj povezana na temeljih svojih dolgo-

ročnih interesov in čim večje je njuno medsebojno uspeševanje, pa tudi zaupanje, tem lažje in razumejše bodo kvalificirane tiste dejavnosti na univerzi, ki zahtevajo zagotovljeno vsebinsko in finančno kontinuiteto. S tem odpade vsaka samovoljnost v tolmachenju tako imenovane neposredne in posredne svobodne menjave dela, ki lahko posebno v finančnih stiskah postane izvoz škodljivih posegov v normalni proces reprodukcije visokega šolstva.

Pri takšnem pristopu se naenkrat vprašanje financiranja visokega šolstva javlja kot zložen sistem finančnih izvorov ter količinskih in kakovostnih meril za posamezne kategorije dejavnosti visokega šolstva. V preteklosti in tudi sedaj še vedno prevladujejo razprave o sistemu financiranja »rednega« študija. Šele zadnje čase se je zaostriло vprašanje vgrajevanja sistema financiranja raznih vrst raziskovalnega dela (tudi obveznega) na univerzi v kompleksni sistem financiranja visokega šolstva. Korak v tej smeri je storjen z oblikovanjem skupnih svetov ustreznih interesnih skupnosti dveh slovenskih univerz in gospodarske zbornice pa tudi z nekaterimi strokovnimi raziskavami. V resnici pa vprašanje globoko posega v vsebino

- število pregonitev in ranih abortusov,
- spremljanje poporodnega obdobja,
- težave in vitalnost mladičev,
- spremljanje osac /nih/ rodovnih podatkov za plemenico in plemenjake.

Zelo pomemben je pregled porabe krme in poteka krmiljenja. Predvsem pregled nad poprečno porabo močne krme v kg na kravo na dan in dejansko porabo krme za kg mleka oziroma kg prirastka, potek pitanja za prihodnje obdobje s predvideno poprečno porabo voluminozne in močne krme na dan in kravo ter akumulativno na čredo in mesec. Vzporedno še dobimo izpis receptov in zalog močne krme, pregled nad zdravstvenim stanjem črede ter pregled realizacije in ekonomike proizvodnje.

Natančno in kontrolirano krmiljenje se z uvajanjem našega sistema AGRO—G močno poenostavi. Programska oprema nam že omogoča bistveno povečanje produktivnosti na govedorejskih obratih:

- vsaka krava doseže največjo mlečnost, če so krmni obroki razporejeni preko vsega dneva (5 do 10-krat dnevno) z manjšimi deleži močnih krmil kar že omogoča zvišanje produkcije mleka za 10%.

- z natančnim doziranjem po predpisanih receptih preprečujemo prekrmljenje in omogočamo določeno količino mleka oz. prirast, ne da bi s tem povečali delež koncentrata.

Računalniško vodenje operacije krmiljenja zmanjšuje krmni čas in fizično delo, saj koncentriranost in količina krme ponavadi predpišemo za dva do 4 tedne vnaprej, recepture pa lahko spremljamo. Ker se govedo prepoznava avtomatsko so poenostavljena vsa navedena opravila, vse to pa v končnem izboljšanje zdravstvenega stanja živine, kar je seveda spet zelo pomembno.

SISTEM AGRO-S V SVINJEREJI

Kako ste na tem področju prihajali do aplikacijske programske opreme?

Dušan Zupancič: Že leta 1976 je Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani obudila poprej skromne poskuse s področja računalniške obdelave podatkov v prašičereji, ko je v temeljni organizaciji za živinorejo obdelala podatke o velikosti gnezd. V letu 1979 so na farmah uvedli novo dokumentacijo, ki omogoča celotno analizo plodnosti. Tako je bilo leta 1981 obdelanih 35 000 prašičev in je bila izvršena izločitev na 5 slovenskih farmah, ki so še danes vključene v enotno obdelavo podatkov o rodovitnosti svinj. Te obdelave podatkov potekajo še danes na računal-

niškem sistemu DEC-10, vendar je tu slabost v tem, da rejcem niso podatki takoj dostopni.

Razumljivo je, da se je Iskra Delta povezala z Univerzo Edvarda Kardelja in v sodelovanju z njenimi strokovnjaki projektirala sistem AGRO-S. Zato je torej naš programski paket zgrajen na osnovi izkušenj, ki so jih strokovnjaki s področja prašičereje pridobili v 8 letih seveda ob ustreznem predhodnem znanju in izkušnjah. Pomembno pa je še to, da je ob sprotih analizah plodnosti zajet tudi širok spekter podatkov, ki se zbirajo v prašičereji in so namenjeni neposredno rejcem, kot orodje pri njihovem vsakdanjem delu.

SISTEM AGRO-P V PERUTNINARSTVU

Pri nas je že dokajšno število perutninarstev. Vendar se njihovo število še povečuje?

Dušan Zupancič: Da, za nas je to vsekakor zanimivo področje. V Jugoslaviji je že veliko perutninskih farm in še več jih bodo izgradili. Računalništvo lahko tu prav tako precej pripomore k produktivnejšemu in kvalitetnejšemu delu. V perutninarstvu so namreč specifični pogoji, ki narekujejo uporabo računalniškega sistema, naš sistem AGRO-P pa je primerno zasnovan za spremljanje proizvodnje v valilnicah in farmah nesic za celovitost pa poskrbijo moduli za zbiranje in obdelavo podatkov iz klavnic ter kooperantskih oddelkov.

Tako sistem AGRO-P omogoča prikazovanje naslednjih operacij:

- porabo hrane (po živali na teden, po živali na 23 tednov, po proizvedenem jajcu)
- proizvodnjo jajc (po komadah, skupno od 24. do 64. tedna)
- sortiranje jajc (za kupce in razplod)
- genetsko analizo (delitev rasti, selekcija, smrtnost)
- težo perutnine s pomočjo vzorčenja
- analizo in planiranje krme za prihodnje obdobje
- planiranje preseljevanja živali v različne oddelke
- pregled nad količino jajc
- tedensko poročilo po posameznih jatah, perutnjakih in kumulativno uspešnost valjenja

Proces na perutninarstvih farmah obravnavamo iz najširšega vidika tako, da nam AGRO-P omogoča prikazovanje letnih, mesečnih tedenskih in dnevnih operativnih planov, kakor tudi obračun in knjiženje transportnih stroškov.

Boris Cerin

DO AVTOMATIKA

Ključna naloga — maksimalno povečanje proizvodnje za zunanji trg

Poročali smo že, da je v zadnjih dneh decembra komisija za plan delovne organizacije Avtomatika obravnavala in sklepoma določila osnutek plana delovne organizacije za 1984. leto. S tem je bil osnutek v besedilu strokovne službe posredovan delavcem v temeljne organizacije in delovni skupnosti v poprejšnjo obravnavo.

Kot je na seji konference sindikata Avtomatika poročala Alenka Pukl, vodja področja za ekonomiko in plan v delovni skupnosti, se je največ pripomb in spreminjalnih predlogov, ki so prispeli v času poprejšnje obravnave v omenjeno področje, nanašalo na pogoje o zaposlovanju, nabavi surovin, oz. repromateriala, združevanju sredstev za naložbe, oz. investicije in financiranju TOZD skupnega pomena. Po dokončnem usklajevanju in pripravi prečiščenega besedila, je bil plan delovne organizacije Avtomatika 29. februarja na 9. rednem zasedanju delavskega sveta delovne organizacije sprejet.

Kot je v dokumentu zapisano, se bodo zaostrene gospodarske in s tem tržne razmere, v katerih posluje celotno jugoslovansko gospodarstvo, po predvidevanjih nadaljevale še v prihodnjih letih. Prvič smo se resneje soočili s posledicami zadolževanja v tujini, zato bo nedvomno primorano reševanje likvidnostne situacije do tujine in s tem maksimalno povečanje proizvodnje, namenjene na zunanji trg. V Avtomatiki planiramo rast prodaje na domačem trgu za 37,8%, na tujem pa za 153,2% v primerjavi s oceno leta 1983.

Pri tem je izrazito povečana planirana prodaja na konvertibilno področje in sicer za 123,8% več kot v letu 1983. Načrtovane obveznosti so dokaj zahtevne, saj je na zunanjih trgih še vedno recesija, ki narekuje maksimalno angažiranje v celotni izvozni dejavnosti. Na osnovi teh izhodišč je planirana tudi proizvodnja, ki naj bi se dvignila za 34,6% več kot se ocenjuje njena vrednost v letu 1983. Po prodajnih področjih predvideva struktura proizvodnje povečanje na zunanji trg za 26,5%, od tega na konvertibilno za 16,4% ter 10,1% na klirinško področje. Povečanje proizvodnje na zunanji trg je v

skladu s srednjeročnimi usmeritvami delovne organizacije kot tudi Resolucije SR Slovenije za leto 1984.

Pri planu naložb smo sledili usmeritvam Resolucije o politiki družbeno-ekonomskega razvoja SR Slovenije, kot tudi ustreznim smernicam tako glede usmerjanja sredstev v predhodne namene kot so: povečanje proizvodnje za izvoz na konvertibilno tržišče, prestrukturiranje gospodarstva v smislu večjega angažiranja domačega znanja in nadomeščanje uvoznih gradiv z domačimi. Tako načrtujemo pretežno vlaganja v tehnološko in razvojno

S knjižne police

Radko Polič: SPOZNANJA

Redkokdaj se zavemo, da je včeraj že postalo zgodovina. In prav zato imamo precej manj pričevanj in zapisov iz nedavne in včerajšnje preteklosti, misleč, da to še ni zgodovina. Sicer pa bi o tem in časovni distanci lahko še razpravljali, vendar je nesporno, da v naši memoarski literaturi bolj poredkoma naletimo na delo, ki bi obravnavalo povojni čas, ki ni bil nič manj dramatičen, zanimiv in pomemben kot medvojni. Takšno vrzel je zdaj pogumno zapolnil Radko Polič, ki je s povojnimi spominskimi zapisi pod naslovom »Spoznanja« prinesel v našo memoarsko literaturo ne samo nov čas, temveč tudi nova spoznanja, in kar je še pomembneje, naravnost književno in pisateljsko je obdelal neko obdobje, konkretno povojno, svojega življenja in s tem oživil tudi spomin na tisti čas.

Radko Polič kot pisec spominov ni neznan našemu baročnemu občinstvu, saj je že pred leti izdal svoje imenitne medvojne spomine pod naslovom »Čudežna pomlad«, tem spominom pa sta sledili še dve knjigi spominov in sicer spomini na leto 1945 in spomini na avtorjevo bivanje v Berlinu, kjer je bil vojaški ataše. In zdaj so pred nami njegovi spomini, tudi grenki, na leta od 1945 do 1954, torej na leta, ki so bila prav tako preporna izrednih dogodkov, od informbiroja do Djilasovega primera. V tem obdobju je bil naš avtor zaposlen v Beogradu v generalnem štabu, kasneje je kot diplomat deloval v vojni misiji v Berlinu in končno, 1954. leta je moral kot polkovnik zapustiti Beograd in vojaško službo zavoljo neutemeljenih podtikanj in sumov v zvezi z »afero Djilas«.

Če za prvi del spominov velja, da so pisani zelo reliefno, zanimivo, privlačno in nevsakdanje, je treba za tisti njihov drugi del, ki govori o avtorjevih stiskah in problemih v zvezi z »afero Djilas« in njegovim odpustom iz vojske zapisati, da je napisan izredno pretresljivo, človeško prizadeto in s pravim lite-

opremo ter v kadre ustrezne kvalifikacijske strukture. Če nadaljujemo z slovanjem, bomo prednostno zagotavljali pokrivanje kadrovskih potreb nalogah oz. proizvodnji, ki je izvojnously usmerjena. Povprečna stopnja proizvodnje je ocenjena na 5,0%.

Pri tem naj omenimo še to, da se pri pripravi osnutka plana za 1984 ponovila situacija iz preteklih let, kljub osnutkom Resolucije o družbeno-ekonomskem razvoju SR in SRS ni bilo jasnih dovolj elementov na osnovi katerih bi lahko definirali goje gospodarjenja za letošnje leto temu dodamo še prve letošnje ocenjene predvidevajo, da se bodo plasmajili povejšali za cca 5% pri izredno visoki stopnji inflacije, ter da so vprašljivi krediti za pripravo blaga za klirinško področje ter izredno streni pogoji uvoza repromateriala intenzivno vključevanje pri najemih oz. koriščenju vseh kreditnih možnosti in drugih oblikah uvoza, posebno ofenzivni izvoz, naša primarna naloga

rarnim navdihom. S takšnim načinom dela, pa tudi z izbiro dokaj tvegane in obljive problematike je naš avtor zagotovil prav na teh straneh prerasel golo memoarsko in faktografsko pisanje in se mu je posrečilo, da je na lastnem, subjektivnem primeru podal dokaj prepričljivo tudi človeški moment, ki so ga dnevna politična spleta okoliščin, človeška zmotljivost in bicija tako usodno povezale z avtorjevimi daljnjo človeško usodo in življenjem, vrnitvijo v Slovenijo in začetkom, takoj na novo, novega življenjskega obdobja popolnoma drugačnem, to pot civilnem življenju.

Se več. Ti Poličevi, čisto osebni, a preljivi zapisi, v svoji osnovni fakturi pravi radi svoje literarne in objektivne prepričivosti, preraščajo neke njegove subjektivne individualno usodo in tako postajajo simbolični za usodo dobrišnega dela partizanske generacije in tako ostajajo več kot dokument naše povojne zgodovine, ki se kot slehernim našim včerajšnjim dnevom. Za svoje izjemne odkritosrčnosti, čustven obarvanosti in prizadetosti, pa tudi zaradi teranega prijema, tako v zgradbi pesni kot stilu, predstavljajo Poličevi spomini jemen dosežek v naši memoristiki, pesničar in privlačnost pa ji daje, kot smo že omenili, sorazmerna kratka časovna oddolnost, ki ni bila nikakršna ovira tako imenovani časovni distanci.

Poličeve spomine na povojna leta pod slovom »Spoznanja« je izdala založba B in v opremi Matjaža Vipotnika.

Klub inovatorjev vabi

VSE ŠTIPENDISTE ISKRE, KI SE ŽE ALI BI SE RADI UKVARJALI Z ELEKTRONIKO, DA SE NAM PRIDRUŽIJO

- če si začetnik in ti nič ne uspeva
- če zgubljaš čas po trgovinah in nič ne dobiš
- če potrebuješ raznorazne najnovejše načrte
- če si absolvent in bi rad prišel do gradiva za tvojo diplomu

PRIDI V KLUB IN SKUPAJ BOMO REŠILI TVOJE PROBLEME.

Stopnja izobraženosti ter starost nista ovira, važna je le volja do dela. V Klubu ti bo na razpolago elektronska oprema in ročno orodje. Dobimo se vsak ponedeljek med 18. in 20. uro. Takrat se tudi pogovorimo o nadaljnjem delu med tednom ter tekočih problemih.

Klubske prostori so v Ljubljani, Rožna dolina, c. 6 (nad gostilno KATRCA, vhod z dvorišča). Ob ponedeljkih nas lahko pokličete na tel. št.: 061-266-801 med 18. in 20. Pišete nam lahko na:

KLUB INOVATORJEV Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI.

Z letošnjih iger Iskre v Gozd Martini

dolgoročnih odnosov med visokim šolstvom in gospodarstvom, njegovo reševanje pa postaja nujno za vsak začetek pri pripravi dolgoročnega načrta razvoja visokega šolstva. Čaka nas torej še resno delo, teoretično in praktično.

Dvostranski družbenoekonomski, vsebinsko razčlenjen odnos dolgoročno povezuje interese visokega šolstva in gospodarstva. Nobeden od njiju se objektivno ne more izključiti iz tega dvostranskega odnosa in tudi subjektivno prihajata oba vedno bolj do zavesti o potrebnosti razvijanja skupnega koncepta sodelovanja in zavračanja vseh ovir.

Ker uresničevanje odnosov med visokim šolstvom in gospodarstvom na višji kakovostni ravni ni dano samo po sebi, postaja pomembno nenehno dograjevanje motivov, ki bodo na eni in na drugi strani delovali tako, da bo področje medsebojnega sodelovanja zavzelo pravo mesto v celoti njihovih dejavnosti in interesov.

Ni dvoma, da bo na sedanji stopnji organiziranosti združenega dela v to smer deloval motiv dohodka, ki naj ga z visoko kvalitnim delovanjem visokega šolstva in s skupnim sodelovanjem dosežejo temeljne in druge organizacije združenega dela v gospodarstvu in v visokem šolstvu. Nepo-

sredno v povezavi s tem pa se javlja — in je dobro, da se — tudi motiv osebnega dohodka, in sicer zelo neposredno na strani visokega šolstva, bolj posredno pa na strani gospodarstva.

V času resnih gospodarskih težav se samo po sebi vsiljuje prepričanje, da je okvirni pogoj za uspešnost naših prizadevanj v splošni družbeni usmerjenosti k odklavljanju korenin in strukturnih deformacij in debalansov, k uvajanju racionalnih kriterijev gospodarjenja in učinkovitih mehanizmov reguliranja in samoreguliranja družbenih odnosov in procesov, k uresničevanju širših strateških ciljev, ki izhajajo iz opredelitve za samoupravno socialistično družbeno ureditev.

V tem kontekstu razumemo naša prizadevanja kot člen v širših procesih nujno potrebne integracije združenega dela in samoupravnih in ne na nekih drugih temeljih. Če pogledamo celoto izobraževalne in raziskovalne dejavnosti, potem se problem odnosov med visokim šolstvom in gospodarstvom razširi na iskanje povezav tudi s specializiranimi raziskovalnimi inštituti in ne nazadnje tudi z Akademijo znanosti in umetnosti. Vsak korak v teh integracijskih procesih bo pomenil pomik v smeri povečanja kakovosti našega dela in nas bo približe-

val uresničevanju novih skupnih interesov.

Zato bi bil za nas velik napredek, če bi se lahko od danes naprej usmerili k zastavljanju skupnih projektov, ki bi pomenili praktično uveljavljanje ideje o dolgoročnem razvoju visokega šolstva kot sestavnega dela združenega dela. Priprave za dolgoročni program razvoja bodo vsekakor priložnost za to.

Na naših univerzah se bomo ustrezno organizirali tudi okoli našega Centra za razvoj univerze, ob projektu dolgoročnega razvoja slovenskega visokega šolstva. Samo izvajanje reforme in priprave nanjo bodo prav tako spodbujale željene integracijske procese tudi znotraj univerz. Kot uspeh bi doživljali skupni dogovor o izvajanju podiplomskih študijskih programov z novimi pogledi v njihovo vsebino, pa tudi v njihovo financiranje. Podpirati bi morali sedanje in novo skupno sodelovanje v razvojnih projektih posebnega pomena za cele gospodarske panoge, za gospodarske komplekse ali posamične gospodarske organizacije.

Šele zaostritev gospodarskih razmer je zastavila kot neodložljivo aktualno vprašanje — vprašanje dopolnitve strokovne izobrazbe kadrov v gospodarstvu, v visokem šolstvu in v družbi nasploh. Tudi spodbuja-

nje pretoka kadrov med visokim šolstvom in gospodarstvom, pa tudi med visokim šolstvom in širšimi družbenimi strukturami je včerajšnji problem, ki išče odločno aktivnost in pripravljenost vseh zainteresiranih za spremembo v kriterijih. Skrite rezerve so še v boljši samoupravni organiziranosti na univerzi in zunaj nje.

V tem vidimo v visokem šolstvu tudi osnovo za tako imenovani prioriteten tretman visokega šolstva. Ne kot neko oktroirano pravico, ampak s programiranim in urednicim delovanjem potrjeno upravičeno udeležbo v ustvarjenem družbenem bogastvu — tako bi želeli razumeti naš apel za ustavljanjem padca tega deleža v družbenem proizvodstvu. Smo pravzaprav za splošno priznanje prioritete tistim v družbi, ki ustvarjalno delujejo.

Ob tej točki razmišljanja pa se vedno bolj zavedamo, da so nakazani procesi odvisni od pripravljenosti in sposobnosti delavcev, še posebno strokovnih in znanstvenih, v visokem šolstvu in v gospodarstvu, da se vključujejo v te procese in da se pri tem tudi sami spreminjajo.

Če bi pogledali naprej, potem bi lahko zaslužili možnost, da se nekega dne odlepimo od možnih količinskih meril za opravljeno delo v visokem šolstvu in najdemo

nova, ki bodo verneje odražala rezultate dela učiteljev in predvsem njihove nove vloge za vnašanje vse njihove osebnosti v individualno in skupno, resnično ustvarjalno izobraževalno in raziskovalno delo.

V dnevih, ki prihajajo, pa bi prav tako lahko delavca v združenem delu doživljali nov način in z novimi potrebami, motivacija in vključevanju v izobraževalni sistem, a ne le zaradi formalnih priznanj, temveč tudi zaradi pritiskov, ki bodo nastali iz soocenja z realnostmi svetovnega merila, iz eksistenčnih dilem; ob pogledu na prejšnje, za elementarne vizije, pa tudi zaradi mevanja svojega novega položaja v družbi, v kateri se v družbeni reprodukciji izražajo ločene funkcije proizvodnega in drugih del, tudi izobraževalnega in raziskovalnega znanstvenega, v popolnoma nove življenjske sinteze.

To pa so procesi, ki zahtevajo poleg vse razigrano kulturno klimo, ki nas bo spominjala tudi na vzgojno in umetnostno ustvarjalno misijo univerze in na dolžnost odstranjanja vedno novih pogojev na znanja, izkušnje in spremembe v svetovnih razsežnostih. To pa bo že bomo govorili o gospodarstvu in o umetnosti na prehodu v novo stoletje. Razgovor pa bomo morali začeti čimprej.

Predstavljamo Jožeta Kumerja

rojen 10. 9. 1953 v Novem mestu
bivališče: Novo mesto
izobrazba: akademski slikar
diplomiral: 1982. leta na likovni
akademiji v Ljubljani
diplomsko delo: slika—povezava
linije in oblike, prikazane v človeški
figuri

V Srednji šoli tehničnih usmeritev v Šmihelu v Novem mestu je zvonec napovedal konec šolske ure. Iz razreda je priteknel fant z veliko torbo, obešeno čez ramena. Če ne bi vedeli, da je to Jože Kumar, akademski slikar, bi ga prav gotovo lahko zamenjali za enega od mladostnikov, ki so se zapodili po šolskem hodniku.

»Pa vendar ni bilo vedno tako«, je začel najin razgovor. »Res sem že v srednji šoli rad prijel za svinčnik in vneto risal na zadnje strani zvezkov. Vendar pa se zaradi finančnih težav v družini, imam brata, ki je prav v tistem času že študiral v Ljubljani, nisem mogel vpisati na šolo za oblikovanje, kar sem želel. Pot me je zanesla med orodjarje prvo zaposlitev pa sem dobil v IMP. Nato sem prišel k vam, v TOZD Elektrospojna vezja. Morda je prav čudoviti pogled na Krko in stari del Novega mesta, ki sem ju lahko občudoval iz delavnice v vseh letnih časih in ob različnih urah dneva, ko jima igra sonca in senc daje vedno novo globino in barve vplival, da je dolgoletna želja postajala iz dneva v dan močnejša.

Imel sem tudi nekaj sreče, da sem opravil diferencialne izpite, bil na akademijo sprejet, in da sem dobil štipendijo Titovega sklada. Po končanem študiju sem se zaposlil na tukajšnji šoli, kjer poučujem umetnostno vzgojo.

Vsa ta leta sem, kolikor mi je dopuščal čas, ustvarjal, največ v pastelu in olju. Iskal in gradil sem se skozi obdobja impresionizma, kubizma in moderne umetnosti naših in tujih slikarjev. Svoje delo sem predstavil tudi na nekaj samostojnih, oz. skupnih razstavah; v Dolenjskih Toplicah, prostorih SDK Novo mesto, s skupino slikarske kolonije v Ivanjci, v študentskem centru v Beogradu, na Ex-tempore v Piranu in tudi ob otvoritvi proizvodnih prostorov TOZD ELA na Cikavi.

Moja osebnostna želja je, da bi samostojno deloval, se gradil in izpopolnjeval, da ne bi osebni razvoj ostal na sedanjih stopnjah. Tako si trenutno urejam atelje, aktivno pa se vključujem tudi v delo likovne skupine Vladimir Lamut, v okviru katere skušamo zbrati likovnike z Dolenjske. Namen našega delovanja je, da si prek razgovorov izmenjamo naše poglede, izkušnje, se tako tudi dodatno izobražujemo in morda prek razstav predstavimo širši javnosti. S.D.

DO AVTOELEKTRIKA

UČENCI NA PRAKSI

Prejšnji ponedeljek, 19. marca so nekatera delovna mesta v proizvodnih temeljnih organizacijah novogoriške Iskre Avtoelektrike »okrepile« mlade, sveže moči. Ta dan se je namreč pričelo proizvodno delo učencev prvega letnika usmerjenega izobraževanja novogoriških šol.

Sedemnajst učenk in učencev bo po učnem programu 10 dni spoznavalo proizvodno delo, tehnološke postopke, delovne ritme, pripomogli pa bodo seveda tudi s svojim delom k boljšim proizvodnim rezultatom. V tej prvi skupini so učence in učenci S Tehničnega šolskega centra Branko Breljih, Srednje družboslovne ekonomske šole in naravoslovne srednješolskega centra.

Praktikante bodo uvajali v delo izvajalci mentorji, ki jih bodo tudi ocenjevali. Na podlagi njihovih ocen in doseženega uspeha pa bodo tudi ustrezno nagrajeni. M.R.

DOPIŠUJTE V NAŠE GLASILO

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željenzov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenič.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Milan Krapež (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana Trg revolucije 3, tel.: 213-213, int.: 34-95 do 34-98 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Iz tujega strokovnega tiska

Novi kasetofoni

So magnetni trak na kaseti izteče, je treba kasetofon odpreti, kaseto obrniti, kasetofon spet zapreti in tako lahko spet poslušamo, ali pa snemamo tonski program. Vsega tega poslej ne bo več. Izdelali so novo vrsto kasetofona, seveda na Japonskem, kjer kasete ni treba več obračati. Ves postopek poteka v eni, ali pa v drugi smeri. Cena za tak Sonyjev kasetofon ni zato bistveno višja.

Peka kruha doma

So gospodinjice, ki rajši spečejo kruh doma, kot pa da ga kupijo v pekarni, ali trgovini. Slaba stran take peke je, da je treba pečico odpirati in s čopičem vlažiti površino testa, da nastane mehka in hrustljiva skorja. Zahodnonemška tovarna Juno je izdelala sedaj električno pečico za te namene. Avtomatika vlaži kruh tako, da ni potrebno pečice odpirati. Količino pare je moč naravnati.

Vremenska žaba

Barometri so naposled pridobili ustrežnejšo obliko. Neka tovarna za proizvodnjo teh merilnikov si je domislila novo obliko kombinacijo barometra in vlagomera. Osnova je običajni instrument, na koncu obeh kazalcev pa je žaba, ki se ustrezno vremenu premika in kaže visok ali nizek pritisk ter tako sončno, oblačno, nevihtno vreme. Posebno otroci imajo veliko veselje s tem novim instrumentom, čeprav je izredno natančen in pravzaprav ni nikakršna igračka.

Krožni nož

Čudno je, da se do sedaj še nihče ni spomnil, da so sedanje vrste nožev zelo neprimkladne, kadar je treba rezati v krogih ali krivuljah, npr. tekstil, folije, lepenko, ker rezanje ni natančno in nož kaj rad spodleti. Nemci so se spomnili na okrogel nož. Z njim se da rezati poljubne oblike in tudi možnost poškodb prstov je precej manjša. Okrogel nož je seveda doma iz Solingena.

Osvežilna patrona

Pri delu s sesalniki se da izboljšati tudi zrak. Na trgu prodajajo sedaj osvežilne vložke, ki posredujejo vonj v prostoru. Vložek je treba vtakniti v vrečko za smeti tako, da le-ta med delom s sesalnikom parfumiра zrak. Proizvajalec svetuje takšen potek čiščenja tal zlasti v prostorih, kjer so psi in mačke, ker parfum prežene vonj po živalih. Zavitek takih vložkov zadostuje za leto dni.

Ročna stiskalnica

Sokovniki, ki delujejo na principu centrifuge, rabijo energijo iz električnega omrežja. Ročna stiskalnica za pridobivanje sadnih sokov iz svežega sadja pa ne rabi elektrike. Z novo stiskalnico na ročni pogon stisnemo sok iz sadja naravnost v kozarec. Stiskalnica ima različne nastavke za posamezne vrste sadja. Je tako majhna, da jo lahko vzamemo s seboj kamorkoli. Čiščenje je preprosto, cena pa je majhna.

Digitalni boks

Razvili so nov digitalni boks z zvočniki, ki prenese brez škode najbolj hreščče glasove digitalnih plošč. Njegova odlika so membrane zvočnikov, izdelane iz polymargrafita. Snov je precej trša v primerjavi z dosedanjimi membranami iz celuloze in obdrži tudi obliko. Frekvenčno območje boksov je 28 do 50 tisoč hertzov, obremenitev pa do 240 vatov.

Diaprojektor

Nürnbergski Braun je izdelal diaprojektor, pri katerem lahko uporabljajo pet različnih vrst magazinov. To pa ni samo edina novost. Nov je tudi antiblokirni sistem, ki preprečuje poškodbe diapozitivov. Diaprojektor ima vdelan mikroprocesor, ki krmili časovno vključevalno uro in števec diapozitivov.

Nove ključavnice

Vlomilci se bodo morali z novo vrsto ključavnice, če bodo hoteli vdreti v stanovanje. Varnostna ključavnica je prirerjena tako, da je vlom skoraj nemogoč. Ima 12 varnostnih točk. Z zunanje strani nima nobenega vijaka tako, da se od tu sploh ne da odmontirati. Če bi vlomilci poskušali z vrtalnimi stroji priiti ključavnici do živega, so montirane v navojne luknje posebne konice, ki vrtalnemu svedru spremene smer. Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Izid internega anonimnega natečaja za Iskrin koledar 1985

Ocenjevalna žirija je v sestavi Jaka Škrbinc — direktor marketing dejavnosti Iskre, Meta Maksimovič — stiki z javnostjo SOZD Iskra, Miloš Pavlica — DPO SOZD Iskra, Janez Smerdelj — oblikovalec, Dušan Benko — vodja propagande Iskra, dne 13. 03. 1984 zasedala ter ugotovila naslednje:

1. Na natečaj sta prispela dva (2) predloga za natečajni razpis v I. kategoriji (idejni osnutek z rešitvijo tipične strani) ter pet (5) predlogov v II. kategoriji (idejni osnutek opisno)
2. Glede na kritike in predloge, ki so bili dani v zvezi s stenskim koledarjem 1985 je komisija pričakovala večje število bolj kvalitetnih predlogov.

Zato je komisija odločila, da v nobeni kategoriji ne podeli 1. nagrade.

Podeljuje pa:
v I. kategoriji (idejni osnutek z rešitvijo tipične strani) eno odkupno nagrado (20.000,00 din)

delu pod šifro »Variatio delectat«, avtorjev: oblikovanje in fotografija: Jože Resnik fotolaboratorijska obdelava: Ana Žgajnar, tekst: Matjaž Kocbek predvsem zaradi izvirne oblikovalske zasnove, ki jo Iskra lahko uporabi tudi v druge namene in zaradi inovativnost ter vložene delo v maketo.

v II. kategoriji dve odkupni nagradi po 5.000,00 din delu pod šifro »Veselje« avtorja Slavici Vokal in Ivi Dolinar zaradi sveže in humorne ideje ter delu pod šifro »Elementi« avtorici: Ivi Dolinar, zaradi predlagane tematike, ki omogoča širok spekter obdelave.

Del pod šifro »Svoboda«, »Sava 70«, »Zgodovinska dediščina« in »Prodana nevesta« komisija ni nagradila.

SOZD Iskra Izobraževalni center Ljubljana

V skladu s programom za uvajanje krožkov za izboljšanje proizvodnje v Iskri, sklopom KPO SOZD Iskra in področnih kolegijev za kakovost, razvojno raziskovalno dejavnost ter kadrovske dejavnosti in izobraževanje in na osnovi dogovora s KOS SOZD Iskra

razpisujemo STROKOVNO USPOSABLJANJE po programu:

Vodenje krožkov za izboljšanje kakovosti

v času od 4. 4. — 6. 4. 1984

Strokovno usposabljanje je namenjeno vodjem krožkov za izboljšanje proizvodnje. Krožki za izboljšanje proizvodnje je množična oblika za aktivno vključevanje delavcev za izboljšanje procesa in izdelkov. Krožek za izboljšanje proizvodnje združuje 5 — 12 delavcev, ki opravljajo podobna dela in naloge, se redno sestajajo po eno uro na teden pod vodstvom vodje krožka in prostovoljno z namenom, da ugotovijo probleme, analizirajo vzroke in izvedejo ali predlagajo izboljšave.

Vodja krožka je predelavec, skupinovodja ali delavec, ki ga bodo člani krožka izberejo iz svoje sredine.

Za prvo skupino krožkov v DO naj pospeševalci skupno z delavci in v dogovoru z vodstvom TOZD izberejo ustrezne kandidate.

Vodja krožka je delavec s primerno izobrazbo in poznavanjem procesa, ki pozna in obvlada tehnike dela v krožku. Sposoben mora biti organizirati delo v krožkih in tolmačiti tehnike dela članom krožka.

VSEBINA:

1. KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE

Tolmačenje modela in načina delovanja krožkov, akcija uvajanja krožkov v Iskri. Zbiranje zamisli, osnove in tehnike Delovanje krožkov in organizacija sestankov Enostavne statistične tehnike za vodje (I)

2. TEHNIKA DELA V KROŽKIH

Zbiranje in prikazovanje podatkov, oblike zbiranja podatkov Pareto analiza Histogram Enostavne statistične metode za vodje (II)

3. PRIPRAVLJANJE IN PREDSTAVLJANJE PREDLOGOV

Analiza vzrokov in posledic Predstavljanje predlogov Krožki za izboljšanje proizvodnje, vprašanja in odgovori na vprašanja

ČAS IN KRAJ

S programom strokovnega usposabljanja bomo pričeli 4. 4. 1984 ob 8. uri v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja predvidevamo 6. 4. 1984 ob 16. uri.

VODJA PROGRAMA

Lotar KOZINA, dipl. ing., SOZD Iskra, DSSS.

CENA strokovnega usposabljanja:

V ceno 6.700 din so vključeni penzijski stroški in kotizacija. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci v svojih TOZD oz. DSSS.

PRIJAVE:

Prijavnice pošljite najkasneje do 27. 3. 1984 na naslov: SOZD Iskra Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3—XI.

Poznejše informacije lahko dobite pri vodji programa Lotarju KOZINI, tel. št.: 061-222-234, ali pri vodji področja kakovosti v vaši DO.

EVIDENTIRANI KANDIDATI ZA SAMOUPRAVNE ORGANE

Na zadnji seji je delavski svet DO Kondenzatorji Semič najprej pregledal uresničitev sklepov prejšnjih sej in ugotovil, da so vsi delavski sveti TOZD in DS SS obravnavali in sprejeli predlog zaključnega računa za leto 1983 in ga dali v dokončen sprejem zborom delovnih ljudi. Nadalje je predsednik centralne komisije za izvedbo referendumov podal poročilo o izidu referenduma o gospodarskem načrtu za letošnje leto. Iz poročila je bilo razvidno, da je bil gospodarski načrt delovne organizacije, vseh TOZD in DS SS sprejet v vseh okoljih. Delavski svet je tudi sprejel ugotovitveni sklep, da so DS TOZD in DS SS obravnavali in sprejeli predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma in pravilnika o stanovanjskih zadevah delavcev, jih dali v razpravo in v sprejem na zbor delovnih ljudi ter razpisali referendum za 15. marec. Hkrati je delavski svet tudi imenoval centralno komisijo za izvedbo referendumov.

Z javnim glasovanjem je DS imenoval za člana kolegijskega poslovodnega organa za tržno področje Borisa Lavrenčiča, ki je s 16. marcem prevzel to dolžnost, hkrati pa je razrešil Drečka

Brezovarja del in nalog člana KPO za tržno področje. Dalje je DS ugotovil, da je članica KPO za finančno-ekonomsko področje Terezija Pirš izpolnila pogoje za polno osebno pokojnino. S 30. aprilom naj bi ji prenehalo delovno razmerje, vendar pa bi v tem času tudi izkoristila svoj redni dopust. Zato jo je DS s 15. marcem razrešil dolžnosti opravljanja omenjenih nalog, na njeno mesto pa je imenoval za vršilko dolžnosti članice KPO za finančno-ekonomsko področje Marijo Simonič.

V nadaljevanju se je predsednik konferenc sindikata predložil seznam evidentiranih kandidatov za člane samoupravnih organov in komisiji na ravni delovne organizacije. Evidentirani kandidati so:

Delegati DS DO

Škof Cirila	TOZD-1
Klemenčič Peter	TOZD-1
Migalič Maks	TOZD-1
Gregorič Janez	TOZD-1
Hudak Anica	TOZD-1
Golobič Tone	TOZD-1
Miroslavič Božica	TOZD-1
Malešič Slavko	TOZD-1
Štajdohar Marjeta	TOZD-1

Kobetič Janez	TOZD-2
Vrbanc Zdenko	TOZD-2
Tomažević Marjan	TOZD-2
Plut Anica	TOZD-2
Sever Ivan	TOZD-3
Stariha Ivan	TOZD-3
Štare Anton	TOZD-3
Kukar Ivan	TOZD-3
Križan Ivan	TOZD-3
Banovec Marko	TOZD-4
Panjan Martin	TOZD-4
Kramarič Rezka	TOZD-4
Lozar Danijel	TOZD-4
Prusnik Milena	TOZD-4
Štrumbelj Stane	DSSS
Štefanič Janez	DSSS
Sajovic Stane	DSSS
Kočevar Jože	DSSS
Malnarič Etbin	DSSS

Delegati Samoupravne delavske kontrole SOZD

Hiiti Franc	
Jelenič Anton	
Makovec Franc	
DS SOZD ISKRA	
Kure Janez	
Šavor Zdravko	
Plut Janez	
Povše Alojz	

Disciplinska komisija

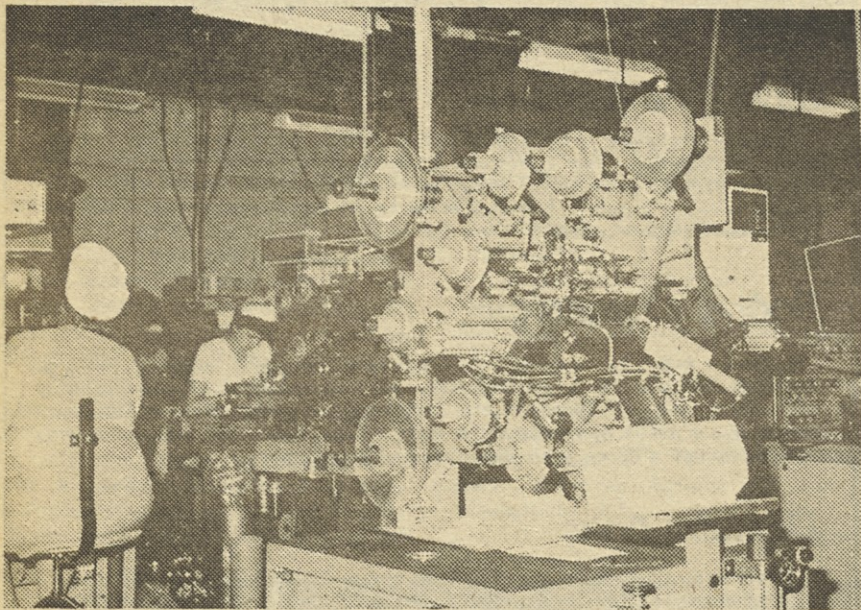
Štublar Milan	DSSS
Kobe Jure	DSSS
Guštinčič Sonja	TOZD-1
Movern Anton	TOZD-1
Stariha Tončka	TOZD-1
Štoniči Tomo	TOZD-3
Malnarič Lovro	TOZD-3
Malnarič Milan	TOZD-3
Kočevar Miro	TOZD-2
Vidmar Fanika	TOZD-2
Velše Dušan	TOZD-4
Cekuta Rozalija	TOZD-4

Zunanji člani

Raztresen Boris	Integral
Rajgel Ivica	Beti

Ob koncu zasedanja delavskega sveta je padla pripomba, češ da niso še doslej podali informacije o poslovanju semiške delovne organizacije za meseca januar in februar 1984. Na pripombo je bilo odgovorjeno, da še niso izdelani natančni podatki, bilo pa je povedano, da v TOZD Elektronski kondenzatorji ocenjujejo poslovanje v januarju za uspešno, medtem ko je bilo februarja poslovanje zaradi objektivnih okoliščin nekoliko slabše. V TOZD Elementi za odpravo motenj pa je prišlo do izpada izvoza zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala.

In še najnovejša vest: Za vršilca dolžnosti direktorja TOZD Elektronski kondenzatorji je bil imenovan Slavko Malešič, ing. org. dela, dosedanja vodja proizvodne enote iste TOZD v Črnomlju. D.Ž.

Iz DO Kondenzatorji v Semiču.

Hannover — sejem tehnike

V smislu racionalne izrabe delovnega časa ter kar najmanjše odsotnosti organiziramo tudi letos »ZRAČNI MOST« med Ljubljano in Hannoverom v času od 4. 4. do 11. 4. 1984. Za prevoz bomo uporabili Iskrino poslovno letalo.

Glede na potrebe bo letalo predvidoma poletelo vsak dan v času sejma z letališča Brnik ob 6.30 in se zvečer vračalo iz Hannovera med 19.30 in 20. Dnevni polet bo zagotovljen v primeru, ko bodo za posamezen polet prijavljeni najmanj štirje potniki.

Cena poleta na osebo (povratna) je 40.000,00 din. V ceni so zajeti stroški prevoza ter letališke takse.

Vse podrobne informacije in rezervacije lahko uredite na telefon (061) 213-213, int.: 31-54, ali (061) 222-105, pri Maji Černe.

ISKRA INVEST SERVIS

Hranilno pismo Ljubljanske banke dokument, ki ima že danes svojo jutrišnjo vrednost

Hranilno pismo Ljubljanske banke varčevalcu zagotavlja največjo možno ohranitev vrednosti prihrankov, obrestovanje začetne vloge po dogovorjeni, posebej visoki obrestni meri in uporabo dokumenta ob različnih priložnostih.

Kakšni razlogi so vodili Ljubljansko banko pri odločitvi za uvedbo nove, drugačne oblike varčevanja?

Analize varčevanja v jugoslovanskih bankah kažejo, da v zadnjih letih dinarski prihranki občanov ne rastejo več tako intenzivno in se, kljub absolutni rasti, realno zmanjšujejo. Velja tudi splošna ugotovitev, da varčevanje upada v obdobjih, ko premjki prebivalstva rastejo realno počasneje od rasti življenjskih stroškov. Na zmanjševanje interesa za varčevanje je v preteklih letih vplivala tudi nestimulativna obrestna mera, ki ni sledila gibanju inflacije.

Dogovorjena, posebej visoka obrestna mera in predvsem koncept hranilnega pisma, ko varčevalec že ob nakupu natančno ve, koliko bo ob koncu varčevanja pridobil, zagotavlja varčevalcu določeno varnost. Nakup hranilnega pisma predstavlja realno pot za uresničitev določenega načrta, možnost za nakup dobrih trajnejših vrednosti, ki se je z zaostrovanjem pogojev potrošniškega kreditiranja bistveno zmanjšala.

Ljubljanska banka trenutno nudi hranilno pismo v štirih osnovnih vrednostih in sicer v znesku za 5.000, 10.000, 50.000 in 100.000 dinarjev.

Od trajanja varčevalne dobe — leto, dve ali tri pa je odvisno, koliko mora varčevalec ob nakupu odšteti. Tako je treba, na primer, za hranilno pismo v vrednosti 10.000 dinarjev vplačati le 4.768,50 dinarja, če bo vnovčljivo po treh letih.

Nakup hranilnega pisma, namreč ni le priložnost za tiste, ki želijo načrtno varčevati, temveč tudi možnost varne in smotne naložbe denarja.

Še eno ugodnost velja omeniti. Hranilno pismo Ljubljanske banke se lahko glasi na ime varčevalca, na ime kogarkoli pa tudi na ime prinesnika, kar pomeni, da ga je možno tudi podariti. Ta možnost bo dobrodošla vsem, ki želijo podariti večjo vrednost, pa se ne morejo odločiti oziroma želijo, da si obdarjeni sam izbere darilo. Pričakujemo lahko, da bodo na ta način največkrat obdarjeni otroci, vnuki ali nečaki, saj bo za to tudi vrsta priložnosti kot je rojstni dan, zaključek šolskega leta, uspešno opravljen izpit ali novoletno obdarovanje. Če upoštevamo pri tem še nekatere druge pomembnejše življenjske dogodke, kot je na primer rojstvo, poroka in še kaj, lahko ugotovimo, da je hranilno pismo nadvse primerno darilo tudi za odrasle.

Hranilno pismo je že takoj na začetku pritegnilo številne varčevalce in zdi se, da je bila odločitev o uvedbi nove oblike varčevanja sprejeta v pravem trenutku.

Ljubljanska banka
Temeljna banka Gorenjske

Časopisne novice

Na seji izvršnega odbora medobčinske gospodarske zbornice v Kranju opozoril direktor Iskre-Telematike Bojan Klemenčič na velike težave, ki povzročajo kratkoročna gospodarska politika, zlasti na deviznem področju. Telematika izdeluje industrijsko opremo, za katero sklepa pogodbe za nekaj let, pogoji poslovanja pa se spreminjajo vsakih nekaj mesecev. Glas, Kranj.

Kranjski Glas je objavil velik članek o lanskoletni izgubi v tovarni gospodarske opreme v Retečah. Takole piše: »Iz analize kranjske SDK je razvidno, da je glavni vzrok za izgubo velika neuskajenost med cenami surovin in materialov za proizvodnjo in cenami izdelkov. Materiali in surovine se v zadnjih treh letih dražijo v poprečju med 57 in 64 %, medtem ko se izdelki letno le med 10 in 15 %. Razlike nikakor niso mogli nadoknaditi s prihodom od izvoza in večjo produktivnostjo. Drugi pomemben vzrok je pomanjkanje lastnega denarja. Lani so za obresti kreditov že plačali 120 milijonov dinarjev, ož. 53,5 % dohodka. Obresti so poskočile lani za dvakrat in zanje samo v treh mesecih plačali 50 milijonov dinarjev. To so objektivni vzroki, so pa tudi notranji, kot npr.: slabo izkorišanje proizvodnih zmogljivosti, slaba priprava proizvodnje, slaba kadrovska sestava, slabe razmere v obratovanju. Azanja, prekoračitev izplačil za osebne dohodke glede na dosežene rezultate, prevelik obseg režijskih služb in slabi rezultati dela v teh službah, podvajanje dela na posameznih poslovnih funkcijah v okviru SOZD in premajhna zavzetost strokovnih služb DO Široka potrošnja in sozda Iskra pri reševanju problematike Tovarne gospodarske opreme.

Predvidoma še ta mesec bodo ustanovili v Ljubljani službo centra za avtomatsko vodenje prometa. Do tega centra, ki so ga ljubljanski prometni strokovnjaki predvidevali že pred leti, so že speljani kabli z vseh ljubljanskih križišč. Tu naj bi za začetek deloval tako imenovani nadzorni del centra, ki bo lahko sledil prometnim cestnim tokovom in imel pregled nad delovanjem samih semaforjev. Prihodnje leto naj bi se temu nadzornemu delu pridružil še krmilni del, ki bo sposoben ne samo nadzorovati, ampak tudi voditi promet. S poenotenjem sistema bodo povsod svutili le Iskrini semafori, Iskra pa je namreč tudi nosilec elektronike za center AVP — Dnevnik, Ljubljana.

Beograjska organizacija za proizvodnjo tehtnic in meril Vaga je zaradi stiske z devizami prešla na uporabo domačih sestavnih delov. Beograjske večernje novice pišejo o tem takole: »V Vagi so napravili še eno spremembo, pri zamenjavi uvoznih delov z domačimi. Bistvene elektronske dele je Vaga kupovala do sedaj na tujem zaradi tega, ker je menila, da domača industrija ni dosegla te proizvodnje. Medtem so dosegli, da te dele izdeluje Iskra v Kranju. Za tiste dele, ki jih pa Iskra ne izdeluje (merilne celice), obstaja možnost, da jih razvijejo v Iskri ali Digitronu iz Buj.«

Iskra v Železniki načrtuje letos uresničitev svojega investicijskega programa servomotorjev. Na ta način na bi preusmeril program še bolj v izvozne izdelke. Načrtujejo tudi pripravo investicijskega programa za proizvodnjo koračnic elektromotorjev.

Zbral in uredil Marjan Kranj

Strelci in strelke iz sekcije Iskra med najboljšimi na Gorenjskem

V zadnjem času so člani strelske sekcije »Iskra« iz Kranja spet dosegli nekaj lepih uspehov, ki jih uvrščajo med najboljše strelce v Kranju in na Gorenjskem. Predvsem velja omeniti pet članov. To so Vinko in Jure Frelih (oče in sin) pa Rajko Rozman, Jure Bojanič in Bogomir Retelj, ki so zaradi svojih rezultatov tudi stalni člani občinske reprezentance in ekipe strelske družine »Kranj«, v katero je vključena sekcija »Iskra«.

Prvo pomembnejše letošnje tekmovanje za člane sekcije je bilo družinsko prvenstvo za »zlati puščico«. To je najmožnejše tekmovanje v streljanju s serijsko zračno puško v Sloveniji, saj v njem nastopajo vsi člani sekcij in družin ne glede na starost in spol. Zmagovalec sekcije »Iskra« je postal Jure Frelih z rezultatom 561 krogov od 600 možnih. Rezultat ga uvršča celo med kandidate za osvojitve republiške lovorice. Drugi je bil Rajko Rozman (558) in tretji Jure Bojanič (550). Poleg njih so se na občinsko prvenstvo za »zlati puščico« uvrstili še vinko Frelih, Franc Černe, Božo Malovrh in Vera Malovrh.

Jure Frelih se je ponovno izkazal na tekmovanju Koroška : Kranj, ki je bilo sredi januarja v Beljaku. Med 10 posamezniki se je uvrstil na drugo mesto z rezultatom 379 krogov od 400 možnih. Za zmagovalec Lotarjem Heinrichom iz ekipe Koroške je zaostal le za 3 kroge.

Občinsko prvenstvo za »zlati puščico« je bilo uspešno za Rajka Rozmana. Pristreljal je 565 krogov in postal občinski prvak za leto 1984. Odlični drugi je bil Jure Frelih (562), tretji pa Jure Bojanič. Če omenimo še peto mesto Vinka Freliha (554) in osmo mesto Bogomira Retlja (547), lahko rečemo, da je bil to eden največjih letošnjih uspehov sekcije »Iskra«. Ob tem sta si priborila pravico nastopa na Gorenjskem prvenstvu še Božo Malovrh in Franc Černe.

V Škofji Loki je bilo v začetku februarja spominsko tekmovanje za »Gorjančev memorial«, ki ga je pripravila tamkajšnja občinska strelska zveza. Udeležile so se ga ekipe Kranja, Zagorja, Postojne, Kamnika in Škofje Loke.

Zmagala je ekipa iz Kranja, v kateri so bili trije naši strelci: Jure Frelih, Bogomir Retelj in Rajko Rozman.

Konec februarja pa so se v Kranju pomerili strelci in strelke za naslov občinskih prvakov. V konkurenci članov se je na prvo mesto uvrstila ekipa sekcije »Iskra« v postavi Jure Frelih (378 krogov), Jure Bojanič (371), Rajko Rozman (371), na tretje mesto pa ekipa v postavi Vinko Frelih, Bogomir Retelj in Božo Malovrh. Med posamezniki je zmaga pripadla Juretu Frelihu, drugi je bil Jure Bojanič, četrti pa Rajko Rozman. Med članicami je nastopila samo Vera Malovrh, ki je z rezultatom 324 krogov zasedla 10. mesto.

Pred katim sta bili na sporedu še dve gorenjski prvenstvi. Prvak Gorenjske v tek-

movanje za »Zlati puščico« je postal Jure Frelih (564 krogov), na tretje mesto pa je zvrstil Vinko Frelih (555), četrti pa je bil Bogomir Retelj (546). Pravico nastopa na republiškem prvenstvu si je priboril tudi Bojanič z 10. mestom in rezultatom 367 krogov.

Zadnje pomembnejše tekmovanje je bilo gorenjsko prvenstvo članov in članic. Ekipa »Kranj« v sestavi Rajko Rozman, Jure Frelih in Vinko Frelih je zmagala med devetimi ekipami, druga je bila ekipa SD Koroška II., v kateri sta nastopala Bogomir Retelj, Jure Bojanič, šesto mesto pa si je priborila ekipa SD Kranj, v kateri sta sodelovali Franc Černe in Božo Malovrh.

Čeprav je tokrat med posamezniki zmagal Iztok Fojkar iz Škofje Loke (371), lahko zadovoljni tudi z uvrstitvijo štirih strelcev. Rozman je bil drugi (369), tretji (369), Jure Frelih četrti (368) in Vinko Frelih peti (367). Poleg njih bo na republiškem prvenstvu lahko nastopal še Bojanič, je bil sedmi (367).

Naj ob koncu omenimo tudi republiško strelsko ligo, v kateri nastopajo ekipe najstih mest, razdeljene v dve skupini. V kratkim je bilo na sporedu zadnje kolo tekmovanja. V zahodni skupini se odločilo držijo ekipa Kranja v sestavi J. Frelih, V. Frelih, Bojanič in Rozman. V petih kolih je Vinko Frelih ssegla najboljši skupni izid in se bo v kratkem pomerila z zmagovalno ekipo vzhodne skupine za naslov republiškega prvaka. Opaženo pa še kdaj drugič.

Božo Malovrh

ISKRI NI USPELO

Marsikateri bralec našega glasila se ne da je prevzela novogoriška Iskra Avtošportna trikotna pokroviteljstvo nad košarkarskim klubom Nova Gorica, katerega podpredsednik in tehnični vodja je že 15 let Iskra Tasežovski. Klub Nova Gorica tekmuje v 1. ligi slovenski košarkarski ligi s kluboma Idrinja, Vrhnika, Cerklina in Franc Ajdovščina. Med temi ekipami je Nova Gorica uspešno osvojila 1. mesto in nastop na kvalifikacijskem turnirju za vstop v slovensko košarkarsko ligo.

Kvalifikacije so bile prejšnje sobote nedeljo v Ljubljani. Favorizirane Novogoričane pa je povsem zapustila športna srečanja, saj so z minimalnim porazom klonili v Škofjelocani, premagali so ekipo Rogatec naslednji dan pa le za 2 točki izgubili od ekipe Pomurje.

Kljub temu žalostnemu neuspehu pa ne pomeni, da se klub Nova Gorica ne bo prejel prizadeval za vzgojo mladih košarkarjev in za popularizacijo tega športa na Gorenjskem. Če letos ni uspelo, bo pa prihodnje leto. To so želje naših vseh, ki spremljamo vaše delo.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem kolektivu, sodelavcem službe za ekonomiko in OOOZSMS Iskra — Avtomatika, TOZD Trzenje za darovanje cvetice in izraze sožalja ob izgubi mojega očeta

Franc Opat

TOZD Trzenje